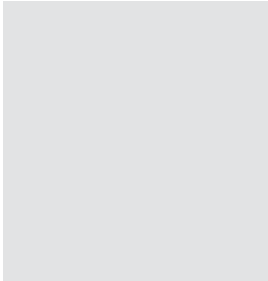
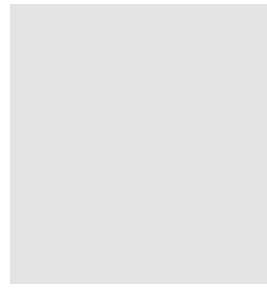

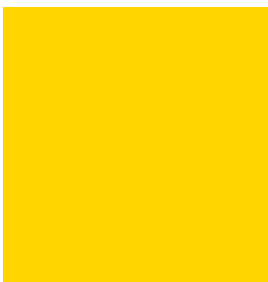
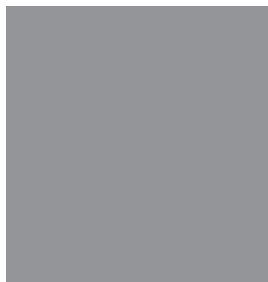
UKLJUČIVANJE UČENIKA
OSNOVNIH
I SREDNJIH ŠKOLA U
VOLONTIRANJE

Generacija za **V**

Zašto i kako organizirati
volonterski program u
školi?

Izdavač:
 Volonterski centar Osijek
 L. Jagera 12
 31000 Osijek
www.osvolonteri.hr

UKLJUČIVANJE UČENIKA
OSNOVNIH
I SREDNJIH ŠKOLA U
VOLONTIRANJE

Generacija za **V**

Zašto i kako organizirati
volonterski program u
školi?

Autorice:

Gordana Šimunković, Volonterski centar Zagreb

Gordana Forčić, Volonterski centar Rijeka Udruge za razvoj civilnog društva SMART

Duška Milinković, Volonterski centar Split Udruge „MI“

Jelena Kamenko, Volonterski centar Osijek

Lejla Šehić Relić, Volonterski centar Osijek

Uredništvo: Volonterski centar Osijek

Lektura:

Mirta Kovačević, Volonterski centar Osijek

Grafičko oblikovanje: Grafika, Osijek

Tisak: Grafika, Osijek

ISBN 978-953-56773-0-7

Ova publikacija nastala je volonterskim angažmanom autorica i tiskana je sredstvima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 130209091

Zahvaljujemo svim nastavnicima, školskim pedagogima,
ravnateljima i učenicima čiji nas je entuzijizam i angažiranost potaknuo
na izradu ovog priručnika.

„Učenici međusobno više surađuju, uče se odgovornosti, poštovati dogovore, kreativniji su u rješavanju problema, dobivaju na samopouzdanju, postaju svjesni da mogu pridonijeti zajednici, surađuju s nastavnicima i smanjuju udaljenost između sebe i njih.“

**Nada Grujić Tomas, koordinatorica volonterskih aktivnosti
Medicinska škola Osijek**

„Volontiranje je u živote mladih ljudi unijelo jednu posve novu dimenziju, jedno novo zadovoljstvo i ponos što pomažući drugima u sebi razvijaju osjećaj korisnosti i svrhovitosti. Za sve njih to je jedno posve novo, pozitivno iskustvo.“

**Sandra Vidović, koordinatorica volonterskih aktivnosti
Prva riječka hrvatska gimnazija**

SADRŽAJ

9	UVOD
11	VOLONTERSTVO I NJEGOVA VAŽNOST U PROCESU ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE I MLADIH
15	O ŠKOLSKOM VOLONTIRANJU I ODGOJU ZA VOLONTIRANJE
19	PROCES /CIKLUS RAZVOJA PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA
21	1. KORAK: PLANIRANJE VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI
23	2. KORAK: PROMOCIJA VOLONTERSTVA I INFORMIRANJE UČENIKA I NASTAVNIKA
28	3. KORAK: PRONALAŽENJE VOLONTERA - MOTIVIRANJE UČENIKA NA VOLONTIRANJE
30	4. KORAK: SELEKCIJA/ODABIR I PRIPREMA UČENIKA ZA VOLONTIRANJE
33	Priprema učenika za volontiranje
35	5. KORAK: UKLJUČIVANJE UČENIKA U VOLONTIRANJE
45	6. KORAK: PRAĆENJE/PODRŠKA VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI UČENIKA
46	ULOGA ŠKOLSKIH KOORDINATORA/MENTORA
48	7. KORAK: VREDNOVANJE I NAGRAĐIVANJE UČENIKA VOLONTERA
53	8. KORAK: EVALUACIJA/PROCJENA USPJEŠNOSTI CJELOKUPNOG VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI I RADA VOLONTERA
59	PRIMJERI VOLONTERSKIH PROGRAMA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U HRVATSKOJ
69	POJAM I MODELI ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA U ZEMLJAMA RAZVIJENE DEMOKRACIJE
75	PREGLED ISTRAŽIVANJA
79	PREGLED ZAKONSKOG UREĐENJA VOLONTERSTVA U RH
89	ETIČKI KODEKS VOLONTERA
93	MALI VODIČ OSNOVNIH POJMOVA
97	POPIS KORIŠTENE LITERATURE I LINKOVA
101	KONTAKTI REGIONALNIH VOLONTERSKIH CENTARA

Generacija za **V**

UVOD

Često za djecu i mlade kažemo da su naša budućnost misleći kako će kada odrastu postati upravo ono što od njih očekujemo, samosvjesni i marljivi ljudi koji će pokazivati solidarnost prema svojim starijima (dakle, nama) i odgovornost prema generacijama koje dolaze. U međuvremenu, dok odrastaju, ne nudimo im puno prilike za promišljanje svijeta u kojem žive, prenosimo na njih zadatke, dijelimo poslove, možda ih pitamo za mišljenje, vjerojatno se uvijek divimo dobrim ocjenama, razvijenoj logici i domišljatim idejama, rjeđe razvijamo proaktivnost, suosjećajnost i vještine zajedničkog djelovanja.

Iskreno vjerujemo kako se ključni preokret u dosadašnjem sustavu odgoja i obrazovanja mora dogoditi upravo na razini spoznaje, da ukoliko na vrijeme nismo kreirali određeni sustav vrijednosti i stvorili navike i vještine aktivnog angažmana za zajednicu, ne možemo od onih koji doista jesu naša budućnost očekivati da kao odrasli odjedanput postanu aktivni i odgovorni.

U zemljama razvijenih demokracija i civilnog društva volonterski je rad prepoznat kao važan element u razvoju socijalnog kapitala i stvaranju socijalne kohezije, a volonteri, posebice mladi, ključni su akteri u aktivnostima od općeg dobra. Nerijetko, takve aktivnosti svoje uporište pronalaze upravo u obrazovnom sustavu koje promovira vrijednosti volonterstva, potiče svoje učenike na uključivanje te pruža organiziranu podršku volonterskim inicijativama svojih učenika.

Proces pridruživanja Europskoj uniji donosi nam izazove moderne demokracije, a time i prilagodbe obrazovanja i odgoja mladih u našim školama. Stoga je iznimno važno osnažiti njihovo samopoštovanje i samopouzdanje, istovremeno razvijajući i suosjećanje za druge te im pružiti priliku za iskušavanje specifičnih vještina. Sve to sadržano je u vrijednostima i praksi volonterskog angažmana.

Ovaj je priručnik posvećen ulozi škole kao organizatora volontiranja učenika. Učenici su, kao volonteri, neprocjenjivi resurs u školi i zajednici, ali i njih je potrebno voditi, usmjeravati, pomagati im i pružati podršku u njihovu volonterskom angažmanu kako u školi, tako i izvan nje. Stoga ovim priručnikom želimo u prvom redu naglasiti važnost odgoja za volontiranje te približiti ključne korake u planiranju, postavljanju i vođenju uspješnog programa školskog volontiranja.

Priručnik je namijenjen profesorima, nastavnicima i ostalim stručnim djelatnicima (školskim psiholozima, socijalnim radnicima, pedagogima...) osnovnih i srednjih škola te svima ostalima koji su uključeni u obrazovni proces, koji kroz svoj rad s djecom i mladima, kroz dosadašnje ili planirane aktivnosti imaju potrebu/želju/volju kreirati okruženje u okviru škole koje će omogućiti poticanje djece i mladih na volonterske aktivnosti s jedne strane, te otvoriti školu zajednici i omogućiti uključivanje zajednice u školu.

Danas u hrvatskim školama možemo pronaći puno primjera volontiranja učenika koji su nastali zahvaljujući inicijativi, otvorenosti, entuzijazmu i angažiranosti njihovih nastavnika, školskih pedagoga i ravnatelja. Međutim, ukoliko želimo ostvariti sve potencijale koje volontiranje nudi u sustavu odgoja i obrazovanja, dosadašnji stihijski pristup oslonjen isključivo na inicijative pojedinačnih entuzijasta, potrebno je promijeniti u sustavan, strukturiran i organiziran pristup razvoju volonterskih programa u obrazovnom sustavu u Republici Hrvatskoj. Dosadašnji rezultati volonterskih programa u školama pokazuju da postoji prostor za volonterske programe i promociju volonterskih aktivnosti te potreba i visoka razina motivacije svih zainteresiranih strana. Ujedno, rezultati svih dosadašnjih inicijativa ukazuju na neprocjenjive dobiti koje oni donose djeci i mladima.

Autorski tim

Generacija Za V

**VOLONTERSTVO I
NJEHOVA
VAŽNOST U
PROCESU ODGOJA
I OBRAZOVANJA
DJECE I MLADIH**

VOLONTERSTVO I NJEGOVA VAŽNOST U PROCESU ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE I MLADIH

Volonterstvo je jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikuju demokratske promjene u svakom suvremenom društvu. Ujedno je i osnova koja omogućuje građanima uključivanje u društvene procese. Davanjem svog slobodnog vremena, znanja i iskustava, entuzijazma i energije, građani značajno doprinose razvoju svoje zajednice i društva u cjelini. Volontiranje osnažuje pojedince, izgrađuje osjećaj solidarnosti, potiče na sudjelovanje, štiti ranjive skupine od ekonomske, društvene i političke marginalizacije i ima potencijal kohezivnog elementa u društvu.¹

U vremenu u kojem živimo poticanje mladih na volontiranje ima višestruku važnost. Osim što predstavlja izvor društvene energije za pomoć skupinama u potrebi, ono je i iskustveni način odgoja mladih za aktivnu građansku ulogu u razvoju socijalnog i demokratskog društva.²

Jednako važnu ulogu volonterstvo ima u razvoju samopoštovanja i vrijednih socijalnih vještina važnih za razvoj svakog pojedinca. Upravo stoga, škola kao ključni nositelj odgoja i obrazovanja može imati važnu ulogu u promicanju vrijednosti koje se volontiranjem afirmiraju. Sloboda izbora, razvoj osobnih potencijala, promocija i zaštita ljudskih prava, briga za održivi razvoj i interkulturalno učenje neke su od najvažnijih vrijednosti koje mogu značajno utjecati na društveni razvoj mladih.

Proglašavanje 2001. godine Međunarodnom godinom volontera od strane UN-a bilo je i u Hrvatskoj značajan poticaj različitim organizacijama i institucijama na nacionalnoj i regionalnoj razini za pokretanje inicijativa i aktivnosti usmjerenih na razvoj volonterstva u Hrvatskoj.³ Vlada Republike Hrvatske kroz različite strateške dokumente i nacionalne programe uključuje volonterstvo i aktivno građanstvo kao prioritete na kojima treba raditi i koji se trebaju razvijati. Sukladno tomu, u okviru Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva iz 2006. godine, posljednjih nekoliko godina pridaje se znatna važnost volonterskim uslugama, a razvoj volonterstva i filantropije smatraju se bitnim elementima razvoja socijalne kohezije i civilnog društva. Ista strategija podržava i razvoj sustava vrijednosti za opće dobro kroz sustav odgoja i obrazovanja te upoznavanje djece i mladih s vrijednostima volontiranja. Nadalje, Nacionalni program djelovanja za mlade potiče aktivno sudjelovanje mladih u društvu, volonterski rad mladih, socijalnu odgovornost i poticanje empatije prema drugim pojedincima, prakticiranje stečenih znanja i vještina, otvaranje novih područja za učenje i djelovanje te poticanje kreativnih oblika učenja i kreativnog iskorištavanja slobodnog vremena.

Uključivanje učenika u volonterske aktivnosti može biti jedan od načina gdje će djeca i mladi imati priliku izraziti svoje mišljenje i osjećati se odraslima - ne samo mjesta gdje će djelovati fizički, već i mjesta gdje će njihov um biti aktivan u traganju za odgovorima na potrebe u zajednici. Ukratko, uključivanje u volonterske aktivnosti izvrstan je način da djeca i mladi budu produktivni i aktivni članovi zajednice tijekom svog odrastanja u aktivnostima primjerenima njihovoj dobi, tjelesnom i moralnom stupnju razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza. Kroz takvo je uključivanje značajan dugotrajan učinak jer se za budućnost oblikuje osoba svjesna sebe i svoje okoline, svojih potreba i mogućnosti, kao i potreba i mogućnosti zajednice koja ju okružuje. Učenici mogu razvijati i jačati svoje stavove i vrijednosti, mogu upoznavati sebe u odnosu na druge i potrebe okoline, mogu razvijati svoje vještine projektnog planiranja i upravljanja.

1 Etički kodeks volontera, NN 55/08

2 Mikuš Kos, A.: Prostovoljno delo v školstvu, Slovenska filantropija, Ljubljana, 1999.

3 Republika Hrvatska potpisnica je Rezolucije o proglašenju Međunarodne godine volontera pa je tijekom 2001. godine organizirano niz akcija koje su doprinijele poboljšanju statusa volontera i njihova rada.

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje navodi da odgojem i obrazovanjem izričemo kakvo društvo i kakvog čovjeka želimo. Stoga je u tu svrhu bitno prepoznati i usuglasiti zajedničke društveno-kulturne vrijednosti i dugoročne odgojno-obrazovne ciljeve koji podupiru i usmjeravaju odgojno-obrazovno djelovanje. Kurikulum navodi kako se na početku 21. stoljeća i hrvatska odgojno-obrazovna politika suočava s izazovom i potrebom usklađivanja lokalnoga i nacionalnoga sa svjetskim i globalnim, usklađivanjem tradicije sa suvremenošću, kratkoročnoga s dugoročnim, konkurencije i natjecateljskoga duha sa solidarnošću, ubrzanog rasta znanstveno-tehnološkoga znanja s ljudskim sposobnostima da ih usvoji, duhovnoga s materijalnim itd.⁴

Navodi da jedan od odgovora na navedene izazove jest i potreba promicanja temeljnih vrijednosti putem odgoja i obrazovanja. Takve su, na primjer, *dostojanstvo ljudske osobe, sloboda, pravednost, domoljublje, društvena jednakost, solidarnost, dijalog i snošljivost, rad, poštenje, mir, zdravlje, očuvanje prirode i čovjekova okoliša* te ostale demokratske vrijednosti. Vrijednosti kojima Nacionalni okvirni kurikulum daje osobitu pozornost jesu: *znanje, solidarnost, identitet te odgovornost*, a kao takve proizlaze iz opredijeljenosti hrvatske obrazovne politike za cjelovit osobni razvoj učenika, za čuvanje i razvijanje nacionalne duhovne i materijalne te prirodne baštine Republike Hrvatske, za europski suživot i za stvaranje društva znanja koje će omogućiti održivi razvoj⁵.

Iščitavati da vrijednosti imaju dinamiku, da mogu rasti u svojoj veličini i da su na taj način žive, daje im snagu koja može mijenjati. Uključenost u volonterske aktivnosti omogućava da vrijednosti žive. Upravo je volontiranje jedan od načina da se dopusti vrijednostima da imaju svoju dinamiku za promjenu, za bolju izgradnju, bolje sutra.

Unatoč navedenim dobro postavljenim politikama i dosada uloženim naporima, potrebno je i dalje raditi na afirmaciji volonterskog rada kao poželjne društvene vrijednosti jer postotak volontiranja u našoj zemlji još uvijek ne doseže razinu zemalja razvijenih demokracija i civilnog društva.

Što društvo dobiva volontiranjem mladih	Što mladi dobivaju volontiranjem	Što škola dobiva uvođenjem volonterskog programa
<ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje novih vrijednosti • Veću građansku odgovornost i aktivizam mladih • Razvoj društvene solidarnosti i senzibilitet mladih ljudi za potrebe društva • Bolju socijalnu inkluziju mladih u društvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Samopoštovanje • Razvijanje razumijevanja za društvene probleme i suosjećanja s drugima • Učenje socijalnih vještina i razvijanje moralnog i etičnog koncepta • Mogućnost utjecanja na društvene promjene • Nova znanja i vještine 	<ul style="list-style-type: none"> • Školski kurikulum obogaćen novim vrijednostima i vještinama i povećanu kvalitetu rada • Povećan interes za učenje • Povećanu povezanost, solidarnost i društvenu odgovornost i samostalno donošenje odluka među učenicima

4 Izvor: Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje

5 Izvor: Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje

- Razvijanje kreativnosti i tolerancije
- Bolju kvalitetu življenja
- Humanije društvo
- Prevenciju poremećaja u ponašanju
- Bolju konkurentnost mladih na tržištu rada
- Učinkovitije odgovaranje na potrebe u društvu
- Povećanje socijalnog kapitala i društvene kohezije

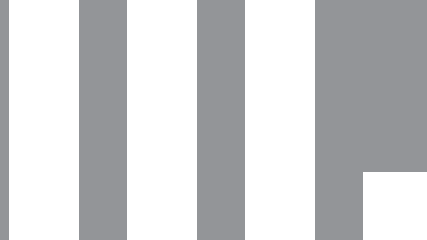
- Nova poznanstva s različitim društvenim skupinama
- Zadovoljstvo koje proizlazi iz pomaganja drugima
- Osjećaj korisnosti i pripadnosti
- Prva profesionalna iskustva
- Korisno provođenje slobodnog vremena
- Vježbanje odgovornosti i emocionalno sazrijevanje, obogaćen razvoj svijesti o vrijednostima demokratskog društva

- Povećanu kvalitetu odnosa između nastavnika i učenika
- Nove aktivnosti podrške učenicima u potrebi unutar samih škola
- Korisnu mrežu suradničkih organizacija u zajednici
- Veći ugled u zajednici
- Angažirane učenike za pitanja u okviru škole i zajednice u kojoj škola djeluje
- Bolju povezanost s lokalnom zajednicom

Prije desetak godina sudjelovala sam na volonterskom kampu u selu Svilaj pored Slavenskoga Broda i zajedno s 15-ak vršnjaka izgradila konjski koral te timarila konje koje djeca s poteškoćama u razvoju koriste u obliku terapijskog jahanja. Naš zajednički volonterski doprinos istaknuo je suradnju mladih osoba željnih promjena, vrijednost rada u zajednici te solidarnost spram onih koji imaju drugačije potrebe. Ovo iskustvo oplemenilo me i motiviralo na daljnje iskazivanje solidarnosti u društvu te poticanje mojih vršnjaka, prijatelja i obitelji na slične aktivnosti u svome okruženju. Razveselila me činjenica da je majka moga partnera u svojoj 75. godini života odlučila volontirati u lokalnoj udruzi za pomoć siromašnima.

Volontiranje u školi, kao i volontiranje u zajednici, nevjerovatno je važan doprinos svake mlade osobe društvu u kojem živi. Društvo u kojem živimo bogato je različitostima, drugačijim potrebama, kulturološkim i drugim razlikama. Mnogi u ovome društvu trebaju potporu drugih, a mnogi od nas to mogu pružiti. I naša škola i naša zajednica trebaju mlade odgovorne ljude koji neće zatvarati oči pred problemima, nego će se uhvatiti u koštac s istima. A mladi ljudi to zaista mogu, mladenački entuzijizam i kreativnost svakako mogu ponuditi izvrsna rješenja.

Volonterstvo me prije nekoliko godina odvelo u Mrežu mladih Hrvatske. Sama Mreža počiva na volonterskom radu i afinitetu mladih i udruga mladih da se samoorganiziraju i aktivno sudjeluju u društveno-političkim procesima. Mreža mladih Hrvatske kao krovna organizacija mladih zalaže se za razvoj politike volonterstva kao politike koja promiče pozitivne društvene vrijednosti i rad u zajednici koji neposredno stvara i gradi bolje danas, kvalitetnije sutra. Volontiranje je važan oblik sudjelovanja mladih u društvu, proces koji potiče pozitivna iskustva, interes i odgovornost mladih za razvoj vlastitog okruženja, odnosno zajednice poput škole, različita znanja i vještine poput suradnje i vođenja promjena. Volontiranje u zajednici razvija i vrijednosti poput solidarnosti, uvažavanja drugih, njihovih različitosti i potreba. Volontiranjem mladi stječu neprocjenjivo životno iskustvo koje otvara put pozitivnim društvenim promjenama.

Generacija za V

**O ŠKOLSKOM
VOLONTIRANJU
I ODGOJU ZA
VOLONTIRANJE**

O ŠKOLSKOM VOLONTIRANJU I ODGOJU ZA VOLONTIRANJE

Koncept školskog volontiranja

U razvijenim društvima zapadne demokracije, sustav odgoja i obrazovanja igra važnu ulogu u promoviranju vrijednosti volonterstva, a škole preuzimaju aktivnu ulogu u poticanju i razvoju školskog volontiranja.

Školsko volontiranje predstavlja koncept u kojem škole, kao obrazovne institucije, mogu *promicati, poticati i organizirati* volonterski rad.

U ulozi promicatelja vrijednosti volonterstva škola može na različite načine svojim učenicima, njihovim roditeljima, ali i djelatnicima prenijeti vrijednosti kao što su mir, solidarnost, zajedništvo, povjerenje, uvažavanje sebe, uvažavanje drugih, sloboda izbora, identitet, odgovornost, znanje, pravednost, zdrav okoliš, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, kvalitetan i dobar život, empatija, društvena jednakost, dijalog i snošljivost, poštenje, nenasilna komunikacija, rad/radne navike, ljudska prava, dostojanstvo ljudske osobe, zdravlje, suradnja, iskrenost.

Osim promicanja vrijednosti volonterstva, u ovom konceptu škola može i poticati volontiranje među svojim učenicima. Tu je uloga škole dvojaka: škola može informirati svoje učenike o vrijednostima i mogućnostima volontiranja, ali i pružiti podršku učenicima kod organiziranja volonterskih aktivnosti unutar i izvan škole.

Škole mogu i organizirati volonterski rad na način da pripremaju, organiziraju i prate volonterske aktivnosti u školi ili lokalnoj zajednici. Takve volonterske aktivnosti škola može organizirati za svoje učenike, njihove roditelje ili volontere iz zajednice.

U današnje vrijeme postoje mnogobrojni primjeri učeničkih projekata u školama kao što su: vršnjačka podrška u savladavanju nastavnog programa, akcije zaštite okoliša i promocije ekologije, posjeti djeci u bolnicama, prikupljanje pomoći za ugrožene, podrška učenicima s poteškoćama itd. Slično, škola može na različite načine uključiti i roditelje i volontere iz zajednice: pomoć nastavnicima u pripremi i izvođenju nastave, pomoć učenicima u savladavanju nastavnog gradiva, kreativni sadržaji, organiziranje posebnih aktivnosti i sadržaja itd.

Odgoj za volontiranje

Iako bismo cjelokupni rad na poticanju volontiranja s različitim dobnim skupinama, u širem smislu, mogli nazvati odgoj za volontiranje, ovaj se termin ipak odnosi na uključivanje djece u obrazovanje o volontiranju i volonterske aktivnosti s primarnim ciljem svestranog socijalnog razvoja mlade osobe.

I zakonsko okruženje volonterstva u RH predviđa prostor za razvoj programa odgoja za volontiranje i volontiranja u školama te uređuje situacije u kojima je moguće volontiranje maloljetnika. Tako Zakon o volonterstvu (NN 58/07) razlikuje volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godina (dakle, srednjoškolske populacije) i djece mlađe od 15 godina.

Kada se radi o volontiranju djece mlađe od 15 godina, situacija je nešto drugačija. Volonterske aktivnosti djece Zakon o volonterstvu uređuje člankom 13. (NN 58/07) i naziva ih odgojem za volontiranje.

Kod djece mlađe od 15 godina postoji dodatni dio koji je potrebno uvažiti prilikom njihova uključivanja u volonterske aktivnosti. Osim pisane suglasnosti zakonskog zastupnika, značajno je tko je organizator volontiranja. Prema Zakonu uvjet je da je organizator volontiranja odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi. Također, pažnja je prema odabiru aktivnosti povećana jer je Zakon predvidio da se uz osiguranje podrške i nadzora treba osigurati i da sadržaj volonterskih aktivnosti ima ulogu odgoja i socijalizacije osobe.

Odgoj za volontiranje

Članak 13.

- (1) Maloljetna osoba mlađa od 15 godina života može biti uključena u obavljanje odgojno-obrazovnih volonterskih aktivnosti kao aktivnosti usmjerenih općem dobru i odgoju za volontiranje, i to samo u svrhu odgoja i obrazovanja na način koji pridonosi njezinu razvoju i socijalizaciji, uz uvjet da je organizator volontiranja odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka organizator volontiranja obvezno pribavlja pisanu suglasnost zakonskog zastupnika ili zastupnice maloljetne volonterke ili volontera.
- (3) Osobi iz stavka 1. ovoga članka zabranjeno je obavljati volonterske aktivnosti u razdoblju između 20 sati i 6 sati radnim danom u kojemu ima školske obveze te između 23 sata i 6 sati vikendom ili praznicima.
- (4) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti zakonske zastupnice ili zastupnika.

Zakon o volonterstvu, NN 58/07

Volontiranje mladih u dobi od 15 do 18 godina omogućeno je Zakonom uz posebne uvjete (čl. 12. Zakona o volonterstvu, NN 58/07):

- uz pisanu suglasnost zakonskog zastupnika;
- ne smiju volontirati izvan granica RH bez pratnje zakonskog zastupnika;
- ne smiju biti uključeni u dugotrajno volontiranje (u trajanju duljem od 20 sati tjedno kontinuirano tri mjeseca).

Mladi u dobi od 15 do 18 godina imaju mogućnost volontiranja unutar škole, ali jednako tako mogu odlaziti i na volontiranje u udruge ili ustanove te ostale organizacije koje mogu biti organizatori volontiranja sukladno Zakonu o volonterstvu. Aktivnosti koje maloljetni volonteri obavljaju za vrijeme svog volonterskog angažmana moraju biti primjerene njihovoj dobi, tjelesnom i moralnom stupnju razvoja i vještinama i nikako ne smiju predstavljati rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza.

Načelo zaštite maloljetnih volontera

Članak 12.

- (1) Maloljetna osoba s navršenih 15 godina i starija maloljetna osoba može sklopiti ugovor o volontiranju i volontirati samo uz pisanu suglasnost zakonske zastupnice ili zastupnika.
- (2) Maloljetni volonteri smiju volontirati isključivo na aktivnostima primjerenima njihovoj dobi, tjelesnom, psihičkom i moralnom stupnju razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njihovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obveza.
- (3) Volontiranje maloljetnih volontera obavlja se uz obvezni nadzor i podršku organizatora volontiranja, korisnika volontiranja, zakonskih zastupnika maloljetnih volontera te drugih odraslih osoba.
- (4) Organizator volontiranja mora osobitu pozornost posvetiti zaštiti dobrobiti, zdravlja i čudoređa maloljetnih volontera.
- (5) Maloljetni volonteri ne smiju biti izloženi:
  - volontiranju izvan granica Republike Hrvatske bez suglasnosti zakonske zastupnice ili zastupnika te bez pratnje zakonske zastupnice ili zastupnika ili organizatora volontiranja,
  - dugotrajnom volontiranju,
  - volontiranju povezanom s teškim tjelesnim naporom ili rizicima koji ugrožavaju ili bi mogli ugroziti njihov život, zdravlje, čudoređe, razvoj ili izvršavanje školskih obveza.
- (6) Maloljetni volonteri imaju sva prava volontera određena ovim Zakonom.

Zakon o volonterstvu, NN 58/07

IV.

Generacija za V

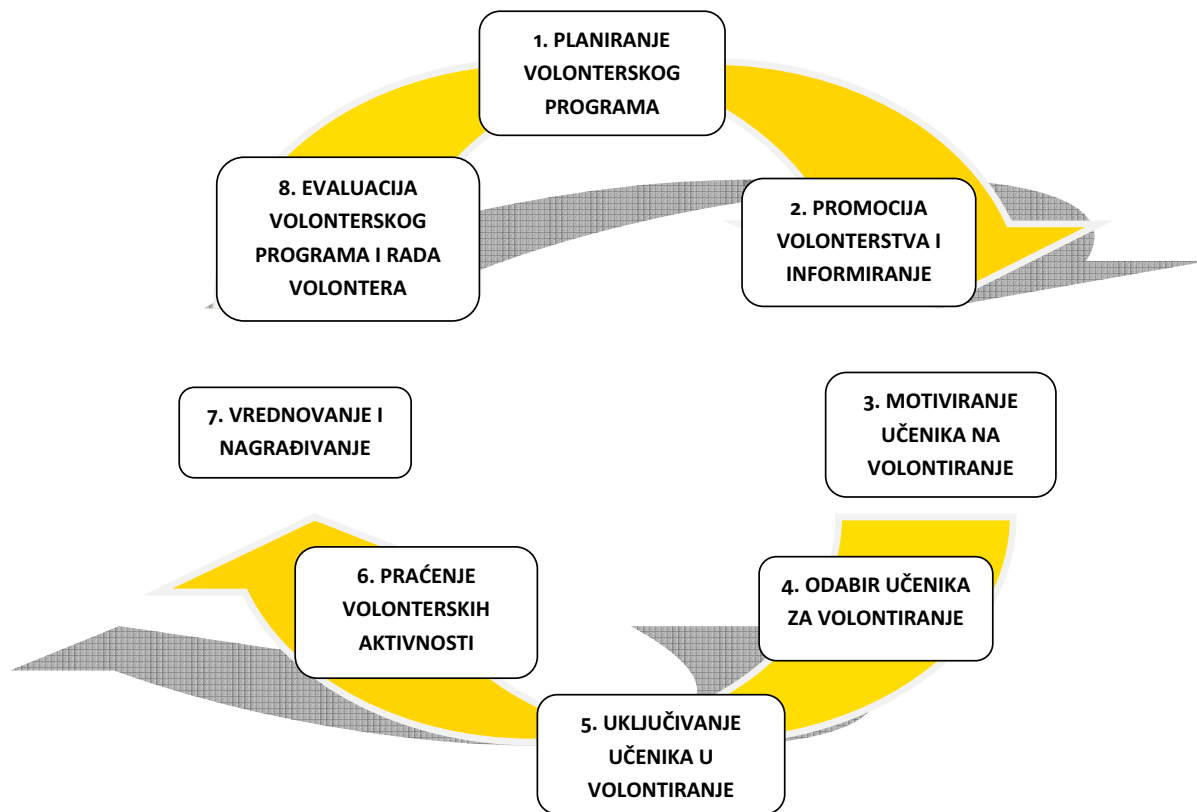
**PROCES /
CIKLUS RAZVOJA
PROGRAMA
ŠKOLSKOG
VOLONTIRANJA**

PROCES /CIKLUS RAZVOJA PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

Kako bismo pokrenuli, postavili i provodili program školskog volontiranja, potrebna je predanost i sustavan rad mentora/koordinatora/voditelja⁶ školskog volontiranja, kontinuirana podrška nastavnog osoblja u školi, ali i uključenost učenika u volonterske aktivnosti u školi.

U sljedećih nekoliko poglavlja slijedi prikaz koraka ciklusa razvoja programa školskog volontiranja s praktičnim primjerima i korisnim alatima koji vam mogu pomoći prilikom postavljanja programa volontiranja u vašoj školi.

CIKLUS RAZVOJA PROGRAMA ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA

⁶ Pojam i uloga mentora/koordinatora/voditelja volonterskog programa u školi objašnjena je u zasebnom poglavlju.

1. KORAK: PLANIRANJE VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI

Za uspjeh različitih aktivnosti i programa ključno je dobro planiranje pa tako i u postavljanju volonterskog programa u školi.

Prije pokretanja programa školskog volontiranja važno je dobro isplanirati kako će to izgledati u praksi te pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

- *Zašto želimo pokrenuti volonterski program u školi?*
- *Koja su prava i obveze naše škole?*
- *Je li naš program u skladu sa zakonskim okruženjem?*
- *Tko će koordinirati volonterski program u školi? Što zaposlenici škole misle o pokretanju volonterskog programa?*
- *Postoje li već neki učenici s kojima radim ili sam u kontaktu, a za koje procjenjujete da bi ih mogla interesirati uključenost u volonterski klub/grupu?*
- *Koje informacije još trebamo i tko nam ih može pružiti?*
- *Na koji način želimo poticati volontiranje:*
  - *organiziranjem volontiranja učenika,*
  - *uključivanjem volontera iz zajednice u školu?*

U procesu planiranja volonterskog programa u školi važno je, prije svega, porazgovarati sa svim relevantnim sudionicima procesa (ravnateljem, kolegama nastavnicima i ostalim stručnim djelatnicima u školi) i pokušati saznati kakvi su njihovi stavovi o pokretanju volonterskog programa. Prije nego krenemo u sam proces planiranja, treba vidjeti zašto je to važno: želimo li na taj način obogatiti školski kurikulum, pružiti učenicima dodatne aktivnosti kroz koje se mogu učiti socijalnim vještinama i vrijednostima, pripremiti ih za aktivnu ulogu u društvu, steći nove kontakte u zajednici itd.

Kako izgledaju različiti volonterski programi u školama te koji sve modeli postoje, možete saznati iz kontakata s drugim školama u zajednici koje provode slične programe, ali i od regionalnih volonterskih centara koji imaju iskustva u radu sa školama i podršci školama u pokretanju i provedbi školskog volontiranja i odgoja za volontiranje. Jedan od izvora informacija je i ovaj priručnik koji je pred vama.

Na koji način provoditi program školskog volontiranja (uključivati učenike u volonterske aktivnosti unutar škole, uključivati volontere iz zajednice ili roditelje, organizirati učenike u volonterske grupe ili klubove, slati učenike na volontiranje u suradničke organizacije u zajednici itd.) ovisit će o kapacitetima i resursima kojima škola raspolaže.

Nakon odabira modela školskog volontiranja, važno je provjeriti je li ideja u skladu sa zakonskom regulativom (Zakon o volonterstvu, NN 58/07), jesu li zamišljene aktivnosti primjerene uzrastu djece i mladih i poštuju li ove aktivnosti načelo zaštite maloljetnih volontera iz Zakona o volonterstvu.

N.

Također, kada se radi o zakonskoj regulativi, važno je zajedno propitati i definirati koja su to prava i obveze volontera, tj. učenika koje planirate uključiti u volonterski program, kao i prava i obveze škole kao organizatora volontiranja prema učenicima uključenima u volonterski program. Prava i obveze potrebno je unaprijed jasno definirati kako bismo izbjegli eventualne nesporazume.

Ukoliko želimo da neki program zaživi i postigne uspjeh, važno je, prije svega, među djelatnicima škole pronaći osobu koja ima volje i želje kontinuirano raditi na postavljanju programa školskog volontiranja, njegovoj provedbi i osmišljavanju volonterskih aktivnosti, kao i na motiviranju i uključivanju učenika u program volontiranja u školi. Tu osobu, iz razloga koji su objašnjeni u nastavku ovoga priručnika, zvat ćemo koordinator/mentor, iako se u primjerima drugih zemalja i literaturi nazivaju još i koordinatori ili voditelji volonterskih programa. Iz dosadašnje prakse volonterskih centara ovu ulogu najčešće preuzimaju školski pedagozi.

Koordinator/mentor kasnije će, u suradnji sa svojim kolegama nastavnicima, informirati učenike o novoj inicijativi u školi te procijeniti koji su to učenici zainteresirani za volonterske aktivnosti i uključiti ih u program školskog volontiranja.

Ukoliko se u fazi planiranja susretnete s bilo kakvim izazovima i nedoumicama, regionalni volonterski centri rado će vam pomoći svojim savjetima i iskustvom.

2. KORAK: PROMOCIJA VOLONTERSTVA I INFORMIRANJE UČENIKA I NASTAVNIKA

“Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit (...) bez postojanja uvjeta isplate, novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi.”

Zakon o volonterstvu NN 58/07

Promocija volonterstva u školama jedna je od osnovnih pretpostavki za postavljanje učinkovitog programa školskog volontiranja, kao i informiranje učenika i nastavnika o različitim mogućnostima i vrijednostima volonterstva.

Škola, osim obrazovne, ima i odgojnu ulogu. Ona bi trebala pripremiti djecu i mlade za suživot s ostalima u zajednici te potaknuti kod njih osjećaj odgovornosti za zajednicu u kojoj žive, kao i razvijati i podržavati kvalitetan sustav vrijednosti. U tom smislu, promocijom vrijednosti volonterstva škola može doprinijeti zdravom razvoju djece i mladih te ih pripremati za aktivnu ulogu u društvu kasnije.

Volontiranje ima neprocjenjivu vrijednost za razvoj djece i mladih jer potiče razvoj ljudskih vrijednosti kao što su: snaga pojedinca, sloboda izbora, mogućnost sudjelovanja, razvoj osobnih potencijala, solidarnost, dostojanstvo i ponos, promocija i zaštita ljudskih prava, zaštita okoliša i briga za održivi razvoj i interkulturalno učenje.

Prilikom promocije volonterstva i informiranja učenika i nastavnika/profesora o volonterstvu koordinatori programa volontiranja mogu koristiti i Etički kodeks volontera (NN 55/08) koji propisuje pravila ponašanja volontera, organizatora volontiranja i korisnika volontiranja sukladno načelima volontiranja iz Zakona o volonterstvu. U okviru navedenog dokumenta navedena su i temeljna načela na kojima se zasniva volontiranje.

TEMELJNA NAČELA

1. NAČELO SUDJELOVANJA U DRUŠTVENIM PROCESIMA

Volontiranje predstavlja jedan od načina organiziranog uključivanja građana u društvene procese čime svaki građanin ostvaruje mogućnost doprinosa pri rješavanju problema u zajednici i utjecaja na pozitivne promjene u društvu. Volonterski angažman građana može jedino nadopunjavati, ali nikako i zamijeniti djelatnosti i funkcije za koje postoji odgovornost drugih dionika u rješavanju problema ili zadovoljavanju potreba u zajednici.

2. NAČELO DOBROVOLJNOSTI I SLOBODE IZBORA

Volontiranje podrazumijeva dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina u aktivnosti za dobrobit druge osobe ili opću dobrobit. Volontiranje je izraz osobne volje svakog pojedinca oslobođen od svakog oblika pritisaka.

3. NAČELO ZABRANE DISKRIMINACIJE

Pravo na dobrovoljno davanje vremena, znanja, vještina te primanje volonterskih usluga imaju svi ljudi bez obzira na dob, rasu, boju kože, jezik, vjeru, spol, spolnu orijentaciju, rod i rodno izražavanje, političko i drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, naobrazbu, društveni položaj, bračno stanje, obiteljske obveze, članstvo ili ne članstvo u političkoj stranci, udruzi ili sindikatu, tjelesne ili duševne poteškoće ili oboljele i druge osobne karakteristike, ako drugačije ne proizlazi iz prirode volonterskih aktivnosti.

4. NAČELO SOLIDARNOSTI, PROMOCIJE I ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA

Volontiranjem se preuzima odgovornost i izražava solidarnost prema svim članovima društva bez namjere stjecanja osobne materijalne koristi. Organizatori volontiranja i volonteri u radu s korisnicima poštuju najviše međunarodne i domaće standarde u području promocije i zaštite ljudskih prava koja proizlaze iz uvažavanja različitosti i osobnog integriteta svakog pojedinca.

5. NAČELO RAZVOJA OSOBNIH POTENCIJALA

Volontiranje omogućuje ljudima slobodno stjecanje novih vještina i znanja te razvoj osobnih potencijala putem cjeloživotnog učenja.

6. NAČELO INTERKULTURALNOG UČENJA I RAZMJENE

Volontiranje pruža mogućnost učenja od drugih te razmjenu iskustava između država, regija i različitih kultura. Suradnja s ljudima različitog podrijetla doprinosi smanjivanju predrasuda i stereotipa te jačanju tolerancije u međunarodnom kontekstu.

7. NAČELO ZAŠTITE OKOLIŠA I BRIGE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Volontiranje se obavlja u skladu s međunarodnim i domaćim standardima za zaštitu okoliša i održivog razvoja zajednice i društva.

Etički kodeks volontera, NN 55/08

Osim navedenih vrijednosti i načela, važno je razumjeti i usvojiti:

- pojam i značaj volontiranja,
- Zakon o volonterstvu,
- Etički kodeks volontera,
- motivaciju za volontiranje,
- primjere dobre prakse.

Na koji način informirati i educirati nastavnike i učenike te prenijeti vrijednosti i dobrobiti volontiranja, ostavljamo na odabir školama. Dosadašnja iskustva regionalnih volonterskih centara u Hrvatskoj u radu sa školama pokazuju kako se škole najčešće odlučuju za prezentacije, postavljanje info kutaka, promociju pisanim materijalima, pokretanjem volonterskog glasila, osnivanjem volonterskog kluba, predstavljanjem primjera iz zajednice itd.

Do informacija vezanih uz volontiranje i potrebe za volonterima, škola može doći na različite načine. Jedna od mogućnosti su i regionalni volonterski centri u Hrvatskoj koji vam mogu dati konkretne informacije vezane uz potrebe u zajednici, kao i o razvoju volonterstva općenito, programe školskog volontiranja, ali i pružiti savjetodavnu podršku prilikom postavljanja volonterskog programa u školi.

Mnoge škole imaju različite kontakte u zajednici (s udrugama i ustanovama) te na taj način, također mogu doći do informacija o potrebama za volonterima u zajednici. U istraživanje potreba u zajednici mogu biti uključeni i sami učenici, a moguće je i zajedno s učenicima osmisliti volonterske aktivnosti unutar same škole.

U dosadašnjem radu sa školama, regionalni volonterski centri uložili su puno napora i truda te kroz različite edukacijske programe pokušali približiti zainteresiranim nastavnicima i pedagozima pojam školskog volontiranja te ciklus kroz koje škole mogu postaviti i uspješno voditi učinkovite volonterske programe. Tijekom posljednjih nekoliko godina uspostavljeni su sljedeći edukacijski programi:

Edukacija za koordinatore „Razvoj programa volontiranja učenika“

Edukacija je usmjerena na osnovne i srednje škole s ciljem osposobljavanja i razvijanja vještina i znanja predstavnika osnovnih/srednjih škola za kvalitetnu uspostavu volonterskih programa u školama.

Edukacija se sastoji od sljedećih tematskih cjelina:

- **Uvod u civilno društvo** – pojam i značaj civilnoga društva
- **Volonterstvo** – što je volontiranje
  - tko je volonter (identitet volontera)
  - Zakon o volonterstvu i Etički kodeks volontera
  - vrijednosti volonterstva
- **Koncept školskog volontiranja** – pojam i značaj
- **Ciklus volonterskog programa u školi:**
  1. Planiranje volonterskog programa
  2. Promocija volonterstva i informiranje učenika i nastavnika o mogućnostima volontiranja
  3. Pronalaženje volontera – motiviranje učenika na volontiranje
  4. Selekcija/odabir i priprema učenika za volontiranje
  5. Uključivanje učenika u volonterske aktivnosti
  6. Podrška i praćenje
  7. Nagrađivanje učenika
  8. Evaluacija rada volontera i volonterskog programa

Preporuka je za sve sudionike ove edukacije da dodatno završe i sveobuhvatnu edukaciju u području menadžmenta volontera za koordinatore volontera.

Edukacija u području menadžmenta volontera za koordinatore volontera

Cilj je edukacije razviti sposobnosti, vještine, znanje i stavove sudionika radionica kako bi razvili i/ili unaprijedili volonterske programe u svojim organizacijama: uvođenje volonterskog programa, pozivanje, uključivanje, educiranje, praćenje i motiviranje volontera.

Sudionici su edukacije predstavnici ustanova i organizacija civilnog društva koje provode djelatnosti socijalne skrbi, obrazovanja, zdravstva, kulture.

Edukacija se provodi tijekom triju dvodnevnih modula i sadrži sljedeće tematske cjeline:

Modul 1: PLANIRANJE VOLONTERSKOG PROGRAMA

- plan uključivanja volontera u rad organizacije/ustanove i uloga i važnost koordinatora volontera, zakonodavstvo Hrvatske u pogledu volonterstva, motivacija za volontiranje, opis volonterskih pozicija – aktivnosti na koje se volonteri uključuju.

Modul 2: „ODGOVARAJUĆA VOLONTERSKA POZICIJA ZA VOLONTERA, ODGOVARAJUĆI VOLONTER ZA VOLONTERSKU POZICIJU“

- uključivanja i selekcije volontera u okviru menadžmenta volontera, koncepcija i značaj orijentacije i treninga volontera u nekoj organizaciji.

Modul 3: “VOLONTERI TREBAJU EDUKACIJU I PODRŠKU”

- proces supervizije volontera, odnos koordinatora volontera i supervizora volontera, vrednovanje volonterskog angažmana, elementi i tehnike evaluacije volonterskog angažmana.

Percepcija sudionika edukacije o važnosti i korisnosti edukacijskih programa za pripremu i razvoj volonterskih programa u školama:

„U organizaciji i vođenju Volonterskog kluba osobito je doprinijela edukacija Menadžment volontera u organizaciji Volonterskog centra SMART iz Rijeke. Tamo sam stekla potrebna znanja i vještine koje su potrebne za vođenje i uvođenje volontera u proces volontiranja. Bez toga svaka aktivnost ostala bi samo na organizaciji povremenih humanitarnih aktivnosti.“

Kako informirati učenike, ovisit će o tome što je sve dostupno za komunikaciju u samoj školi: oglasna knjiga, oglasna ploča, učeničke novine, razglas, internet portal, facebook, sms itd. Danas, učenici rado koriste moderne oblike komunikacije što će biti osobito značajno i u budućnosti.

Volonterski centar Zagreb u radu s učenicima kroz volonterske klubove pristupao je kroz nekoliko koraka:

- informiranje učenika o volontiranju (osnovne značajke),
- informiranje učenika o mogućnostima djelovanja ako su organizirani kao klub/grupa te
- podučavanje osnovnim koracima u osmišljavanju volonterske akcije/projekta.

Nakon početne edukacije, učenici bi prema potrebi dobivali dodatnu podršku, a uvijek je u klubu bio nazočan netko od djelatnika škole koji je bio, kao određeni voditelj/koordinator kluba, ujedno i kontakt osoba s Volonterskim centrom Zagreb.

Klubovi su vrlo brzo postali samostalni te su krenuli u kreiranje i provedbu raznih aktivnosti.

“RUKE PRIJATELJSTVA - SNAGA ZAJEDNICE” naziv je programa razvoja volonterstva na području Slavonije i Baranje u protekloj školskoj godini, a rezultati projekta jučer su prezentirani svim sudionicima. U projektu su sudjelovali učenici iz tri osnovne i četiri srednje škole iz Osijeka, a iz Volonterskog centra Osijek kažu kako su, zadovoljni reakcijama učenika koji su u 97 posto slučajeva rekli da žele nastaviti s volontiranjem, odlučili projekt provesti i iduće godine. (I.S.)

3. KORAK: PRONALAZENJE VOLONTERA - MOTIVIRANJE UČENIKA NA VOLONTIRANJE

Kako među brojnim učenicima pridobiti one koji će odvajati svoje vrijeme za doprinos općem dobru unutar volonterskog kluba ili grupe? Kako uključiti učenike u svojem okruženju u volonterske aktivnosti u školi? Kako ih motivirati za uključenje u volonterske aktivnosti u zajednici u kojoj škola djeluje?

Koordinator/mentor volonterskog programa u školi, kao djelatnik te ustanove, neprestano je u kontaktu s učenicima, osluškuje njihove potrebe, poznaje njihove afinitete i interese. To će olakšati pozivanje i poticanje učenika na volontiranje te prepoznavanje onih učenika koji su proaktivni, imaju afiniteta i interesa za društvena zbivanja i koji će moći biti poticajni primjer drugim učenicima kod kojih volontiranje možda i ne bi bio izbor „na prvu loptu“.

Djeca i mladi mogu iz različitih razloga odabrati volontiranje. Najčešći razlozi mogu se pronaći u činjenici kako volontiranje ponuđeno u školi nudi zanimljiv iskorak u novu avanturu i priliku za osjećaj uspješnosti u nečemu što nije podložno ocjenjivanju. Ne bi trebalo zaboraviti ni činjenicu kako je volontiranje kod njihovih vršnjaka na zapadu popularno i „cool“ i kako moderne tehnologije danas i na to mogu imati utjecaj. Pored spomenutog, postoji i cijeli niz individualnih razloga koji se temelje na osobnim potrebama svakog pojedinca.

Neki od razloga zašto djeca i mladi volontiraju koji su se pokazali kroz dosadašnju praksu:

Zašto djeca i mladi volontiraju?

■ nova avantura ■ da bi ispunili vrijeme ■ da bi netko koga vole od toga imao koristi ■ da bi bili primjer vršnjacima ■ da bi upoznali druge ljude ■ da bi se zabavili ■ da bi naučili nove vještine ■ da bi koristili vještine koje drugdje ne mogu koristiti ■ da bi pokazali da im je stalo ■ da bi bili izvan kuće ■ da bi postali dio grupe ■ da bi se osjećali odraslima	■ da bi bili korisni ■ da bi bili sretni ■ da bi izrazili svoja uvjerenja ■ zbog obiteljske tradicije ■ radi hobija ■ da bi izbjegli usamljenost ■ zbog interesa ■ da bi stekli nova iskustva ■ da bi se osjećali uspješnima ■ zato jer svi prijatelji volontiraju ■ zbog određenog osobnog problema ■ da bi bili humani ■ da bi iskazali svoju nesebičnost...

Lista razloga/motiva za volontiranje neiscrpna je, no najvažnije je učenicima predstaviti što kroz volontiranje mogu dobiti za svoj daljnji osobni razvoj, na koji način će im ono pomoći u kasnijem životu u najrazličitijim socijalnim kontaktima te na koji način mogu doprinijeti promjenama na bolje u svojoj zajednici.

Kako motivirati učenike na volontiranje?

- Objasnite im prednosti volontiranja za njihov daljnji osobni razvoj (iskustveno učenje, upoznavanje novih prijatelja, mogućnosti putovanja i upoznavanja različitih kultura...).
- Objasnite kako im volontiranje može pomoći u pronalasku posla i/ili prilikom upisa na fakultet.
- Objasnite utjecaj i pozitivne učinke za zajednicu kojima će oni doprinijeti kroz volontiranje.

Volonterska grupa "PIA" – primjer načina motiviranja učenika

Kada je riječ o motivaciji volontera za uključivanje u volonterske aktivnosti, škola se ponajviše služi odgojem za volonterstvo i pristupom kroz koji se volonterstvo prikazuje kao općekorisna i zabavna aktivnost te prilika za stjecanje novih znanja, vještina i prijateljstava. S obzirom da Zakon omogućuje organizatoru volontiranja dodjelu volonterskih knjižica, škola je, nakon višemjesečnog angažmana volontera, to i učinila, u nadi da će se upisane aktivnosti, broj volontiranih sati i edukacije pravovaljano vrednovati u nekim budućim vremenima (upis u srednju školu, fakultet, zaposlenje...). Volonterske knjižice dodijelili su predstavnici Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport te Volonterskog centra Zagreb.

Ivan Cvitanović, koordinator volontera

4. KORAK: SELEKCIJA/ODABIR I PRIPREMA UČENIKA ZA VOLONTIRANJE

Ukoliko želimo postići dugoročno zadovoljstvo u provedbi volonterskog programa u školi, ali i zadovoljstvo učenika volontera, potrebno je izabrati učenike koji imaju određeni afinitet prema volonterskim aktivnostima i motivaciju za volontiranje. Volontiranje je izraz slobodne volje i osobnog izbora svakog pojedinca i to mu daje dodatni značaj i važnost u društvu. Slično tome, i volontiranje učenika treba u prvom redu biti izraz njihove slobodne volje i osobnog izbora, a nikako nametnuta aktivnost.

Uspješnost volonterskog programa u školi ovisit će o različitim faktorima: podršci ravnatelja i drugih nastavnika, koordinatora/voditelja volonterskog programa u školi koji će koordinirati volonterski program u školi, ali i o samim učenicima volonterima. Stoga je važno posvetiti i određeno vrijeme pravilnom odabiru volontera.

Svaki je učenik jedinstven i svi učenici nužno ne moraju imati jednake sposobnosti, ali svako dijete i mlada osoba zasigurno može dati svoj doprinos na neki način. Stoga je važno prilikom odabira volontera posvetiti dovoljno vremena svakom učeniku individualno za razgovor/intervju kroz koji možemo saznati što je to što ih je motiviralo da se prijave u volontersku grupu/klub, koja su njihova očekivanja i interesi, što o tome misle njihovi roditelji itd. Na taj ćemo način olakšati proces uključivanja učenika u volonterske aktivnosti usmjeravajući ih na njima prilagođene volonterske aktivnosti.

Vodič za razgovor/intervju

- Što te potaknulo na volontiranje?
- U kojem području želiš volontirati?
- Koliko vremena imaš na raspolaganju?
- Imaš li podršku roditelja?

Ponekad je moguće da za određenu volontersku aktivnost tražimo učenike s potrebnim vještinama i znanjima te da se za takve aktivnosti prijave i učenici za koje procjenjujemo da nemaju potrebne kompetencije. Ukoliko procijenimo da radi zaštite korisnika volontiranja ili ostalih volontera taj učenik nije odgovarajući za traženu volontersku aktivnost, sasvim je u redu i opravdano objasniti mu razloge i ponuditi neku drugu volontersku aktivnost.

Radi lakšeg snalaženja i evidencije volontera, dobro je izraditi prijavnicu za volontiranje u programu školskog volontiranja. Ona može sadržavati osnovne informacije o volonterima, područja interesa u kojima su učenici zainteresirani volonterski sudjelovati, njihova specifična znanja, vještine, hobije, moguća zdravstvena ograničenja za volontiranje i vremensku raspoloživost učenika za volontiranje.

Primjer prijavnice za volontiranje u programu školskog volontiranja – Volonterski centar Osijek

Prijava za volontiranje

Ime i prezime: _____

Datum rođenja: _____

Adresa: _____

Grad: _____

Mobitel: _____

E-mail: _____

1. Koji su tvoji hobiji, vještine, interesi? _____

2. Jesi li do sada imao/la prilike volontirati? _____

3. U kojem području želiš volontirati?

- Aktivnosti za djecu i mlade
- Programi za osobe s invaliditetom
- Skrb o starijim
- Kultura i umjetnost
- Zaštita okoliša
- Zaštita i zbrinjavanje životinja
- Skrb o siromašnima
- Sport
- Nešto drugo: _____

4. Koliko vremena možeš posvetiti volontiranju?

- Jedanput tjedno
- Više puta tjedno
- Nekoliko puta mjesečno
- _____

5. Imaš li neka zdravstvena ograničenja?

- Da _____
- Ne

Datum prijave: _____

Budući da se radi o djeci i mladima ispod 18 godina starosti, potrebno je prilikom prijave za volontiranje zatražiti i pisanu suglasnost roditelja ili skrbnika, u skladu sa Zakonom o volonterstvu. Preporučujemo da pisanu suglasnost oblikujete tako da sadrži: osnovne informacije o inicijativi koju pokrećete, cilj inicijative, sudionike, vrijeme susreta te kontakt podatke koordinatora volonterskog programa u školi.

Primjer pisane suglasnosti zakonskog zastupnika/ce

Poštovani roditelji,

u našoj školi pokrenuta je inicijativa organiziranja Volonterskog kluba učenika.

Volonterski klub pokreće se s ciljem razvoja pozitivnih društvenih vrijednosti u društvu i među učenicima. Obuhvatio bi zainteresirane učenike drugih razreda.

Želja nam je pružiti učenicima priliku da se razvijaju u cjelovite osobe, snažeći svoje stavove i vještine kroz rad za dobrobit druge osobe i/ili za opće dobro.

U sklopu Volonterskog kluba planira se edukacija učenika o Zakonu o volonterstvu, kreiranju projekata, uspješnoj provedbi te timskom radu. Vjerujemo da će učenici kroz rad u klubu imati mogućnost:

- ojačati svoje komunikacijske vještine,
- proširiti svoju socijalnu mrežu,
- usvojiti nova znanja o zajednici i odgovornosti,
- razviti vještinu projektnog planiranja te
- kvalitetno provesti slobodno vrijeme.

Učenici će u Klubu imati priliku uključiti se u aktivnosti koje su usmjerene na rješavanje određene potrebe ili problema u okolini, a koje su kreirane s njihove strane.

Sastanci kluba održavali bi se petkom nakon nastave u trajanju od dva školska sata.

Vaše dijete izrazilo je želju za uključivanjem u rad Volonterskog kluba. Ovim putem molimo Vašu pismenu suglasnost za isto.

Suglasan/na sam da moje dijete (ime i prezime) _____ bude uključeno u rad Volonterskog kluba.

_____

Potpis roditelja

Za dodatne informacije, slobodno kontaktirajte voditeljicu Volonterskog kluba _____,
tel _____.

Unaprijed zahvaljujem,

Voditeljica Volonterskog kluba

Priprema učenika za volontiranje

Nakon odabira učenika, a prije nego ih uključimo u konkretne volonterske aktivnosti programa, važno je učenike volontere upoznati s pojmom i značajem volontiranja, prednostima volontiranja te načinima uključivanja u aktivnosti zajednice. Na ovaj način pripremamo učenike i uvodimo ih u svijet volontiranja. Kada je u pitanju odabir načina na koji ćemo učenicima pojasniti i približiti volontiranje, moguće je više različitih opcija. Škole, tj. koordinatori/mentori mogu upoznati učenike s osnovnim pojmovima i informacijama vezanim uz volontiranje kroz kratke prezentacije. Isto je moguće organizirati u suradnji s regionalnim volonterskim centrima kroz radionice za volontere „Biti volonter/ka“.

Pored općih znanja i vještina za volontiranje učenike je važno pripremiti za specifične skupine korisnika kao što su osobe s invaliditetom, djeca bez roditelja, osobe treće životne dobi i sl. Specifičnu edukaciju trebaju osigurati udruge i ustanove gdje se volontiranje odvija. Tu je jako važna komunikacija između koordinatora/voditelja volonterskog programa u školi i koordinatora volontera u udrugama i ustanovama.

Radionica za volontere „Biti volonter/ka“

Regionalni volonterski centri u Osijeku, Zagrebu, Rijeci i Splitu mogu upoznati učenike s volontiranjem kroz radionicu „Biti volonter/ka“. Osnovni je cilj ove radionice upoznavanje sudionika o vrijednostima volonterstva i otvaranje dijaloga o mogućnostima za volontiranje u zajednici. Radionica pokriva sljedeće tematske cjeline:

- **Uvod u civilno društvo** – pojam i značaj civilnoga društva
- **Volonterstvo** – što je volontiranje
  - tko je volonter (identitet volontera)
  - Zakon o volonterstvu i Etički kodeks volontera
  - vrijednosti volonterstva
  - situacija u RH i svijetu
- **Motivacija** – zašto ljudi volontiraju
  - teorija motivacije
- **Volontiranje u organizaciji** – uloga koordinatora volontera
  - prava i obveze volontera i organizatora volontiranja
  - komunikacija
  - timski rad
- **Odlazak iz organizacije** – važnost «zatvaranja» odnosa
- **Međunarodna praksa volontiranja** – mogućnosti volontiranja u inozemstvu

Kada se učenik odluči na volontiranje i volonterski angažman, bilo da se radi o volonterskim aktivnostima unutar ili izvan škole, njegov angažman i uključivanje pretpostavlja određena prava, ali i određenu, jasno definiranu odgovornost i obveze.

V.

Volonter/ka ima pravo	Odgovornosti/obveze volontera/ki
<ul style="list-style-type: none"> - Na pisanu potvrdu o volontiranju - Na sklapanje ugovora o volontiranju (ukoliko se radi o punoljetnom srednjoškolcu) - Na upoznavanje s Kodeksom i etičkim normama bitnim za pojedini oblik volontiranja - Na prikladnu edukaciju - Na stručnu pomoć i podršku tijekom volontiranja - Ne njemu/njoj prilagođen i koristan zadatak - Biti izložen/a raznim iskustvima - Na upoznavanje s uvjetima volontiranja, aktivnostima koje će obavljati, uslugama koje će pružati i pravima koja mu/joj pripadaju - Na naknadu ugovorenih troškova - Na primjerene i sigurne uvjete rada - Biti upoznat/a s opasnostima vezanim uz volontiranje - Na dnevni odmor u ugovorenom trajanju - Na zaštitu privatnosti i osobnih podataka - Biti saslušan/a i sudjelovati u odlučivanju - Smatrati se suradnicima, a ne besplatnom pomoći - Na mudro iskorišteno volontersko vrijeme - Na priznanje kroz napredovanja i nagrade - Na zahvalu za njegov/njezin angažman	<ul style="list-style-type: none"> - Volontirati u skladu sa stručnim propisima i etičkim pravilima - Volontirati u skladu s primljenim uputama organizatora volontiranja - Čuvati službenu tajnu i povjerljive osobne podatke o organizatoru ili korisniku volontiranja - Obavljati zadatke odgovorno i u dogovorenim rokovima - Odbiti volontiranje koje je suprotno propisima - Izraziti vlastite granice - Upozoriti organizatora volontiranja ako izvršavanje upute može uzrokovati štetu volonterki ili volonteru, korisnicima volontiranja ili trećim osobama - Biti odan/a ideji i organizaciji za koju volontira

5. KORAK: UKLJUČIVANJE UČENIKA U VOLONTIRANJE

Kada je uključivanje u volonterske aktivnosti u pitanju, u radu s učenicima uočava se da vole konkretnost i efikasnost i ne vole dugo čekanje na početak neke aktivnosti. Stoga je važno u što kraćem roku okupiti grupu zainteresiranih i izložiti im različite mogućnosti volontiranja u školi ili zajednici.

Škola može na različite načine uključiti volontere u volonterske aktivnosti:

- uključivanjem učenika u aktivnosti organizatora volontiranja u zajednici;
- uključivanjem učenika u volonterske akcije;
- uključivanjem učenika u rad volonterskog kluba/grupe u školi – odgoj za volontiranje.

Dosadašnja praksa pokazuje kako se učenici srednjih škola najčešće uključuju u aktivnosti različitih organizatora volontiranja u zajednici i volonterske akcije, dok su volonterski klubovi/grupe primjerenije djeci, tj. učenicima osnovnih škola.

Uključivanje učenika u aktivnosti organizatora volontiranja u zajednici

Ukoliko volontere uključujemo u različite aktivnosti u zajednici, najbolje je prije prvog susreta prikupiti informacije i pripremiti listu volonterskih aktivnosti u koje se mogu uključiti u školi i zajednici (popis udruga, ustanova, volonterskih akcija) te im pomoći ostvariti prve kontakte s organizacijom u zajednici u kojoj žele volontirati.

Organizacije civilnog društva najveći su generator volonterskih aktivnosti u zajednici. U svojem radu pokrivaju sva područja: djeca, mladi, osobe s teškoćama u razvoju, osobe treće životne dobi, beskućnici, ljudska prava, zaštita okoliša, kultura i dr.

Prema Zakonu o volonterstvu organizatori volontiranja mogu biti:

- Udruge
- Zaklade
- Fondacije
- Sindikati
- Vjerske zajednice
- Javne ustanove
- Turističke zajednice
- Državna tijela
- Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

No, uključivanje učenika u volonterske aktivnosti u organizacijama civilnog društva, još uvijek je nedovoljno razvijeno. U posljednje se vrijeme primjećuje pozitivan trend suradničkih odnosa škola i različitih udruga.

Osim udruga, najčešći su organizatori volonterskih aktivnosti javne ustanove. Domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili osobe treće životne dobi i drugi, u najvećem broju slučajeva otvoreni su za organiziranje volonterskih aktivnosti.

Osim toga, volonterski centri raspolažu sa širokom bazom organizatora volontiranja koji preko njih traže volontere. Neke od volonterskih pozicija dostupne su osobama koje su navršile 15 godina. Regionalni volonterski centri u Hrvatskoj raspolažu s bazama organizatora volontiranja koji na web stranicama objavljuju svoje potrebe za volonterima.

Izvori informacija o mogućnostima volontiranja:

- volonterski centri
- kontakti u zajednici s različitim udrugama ili ustanovama
- učenici mogu sami istraživati potrebe u zajednici
- zajedno s učenicima možete osmisliti volonterske pozicije unutar škole

Učenike srednjih škola moguće je uputiti na volontiranje u različite udruge i ustanove jer je većina starija od 15 godina i Zakon o volontiranju omogućuje im volontiranje uz pismeni pristanak roditelja, tj. skrbnika. Kod upućivanja učenika na volontiranje u zajednicu, važno je informirati njihove roditelje i osigurati njihovu suglasnost. Pismeni pristanak roditelja potreban je za sve maloljetnike neovisno o tome odvijaju li se volonterske aktivnosti unutar škole ili u zajednici.

Primjer uključivanja učenika u aktivnosti drugih organizatora

Program podrške u učenju na Mažurancu

Učenički dom Ivana Mažuranića u Zagrebu razvio je program Podrške u učenju učenicima Doma. U sklopu programa na poziv da odvoje svoje vrijeme za pomoć učenicima u savladavanju nastavnog gradiva, uključili su se učenici Doma te učenici i studenti izvan njega. Pomoć u učenju odvija se individualno jednom do dva puta tjedno po jedan školski sat u dogovoru s učenicom i odgajateljem, a svim volonterima na početku je dana mogućnost dodatne edukacije u području povećanja efikasnosti procesa učenja.

Volonterski klub Prve riječke hrvatske gimnazije

Učenici Prve riječke hrvatske gimnazije uključeni su u volonterske aktivnosti organizirane od strane Doma za djecu i mlade Oštro. Dom se brine o djeci s mentalnom retardacijom. Učenici Prve riječke hrvatske gimnazije nekoliko puta tjedno odlaze u Oštro i provode vrijeme sa štíćenicima Doma organizirajući različite kreativne, likovne, glazbene i športske radionice. Ujedno, učenici Gimnazije uključeni su u program podrške pomoći u učenju djece iz socijalno ugroženih obitelji koji je organiziran od strane Obiteljskog centra u Rijeci.

Uključivanje učenika u volonterske akcije

Volonterske akcije na vrlo učinkovit način doprinose promicanju volonterstva i omogućavaju volonterski rad svim ljudima na lokalnoj i međunarodnoj razini i time doprinose rješavanju problema te osnaživanju i razvoju pojedinaca i društva.

Njihova je učinkovitost u sljedećim razlozima:

- doprinose rješavanju konkretnih problema u zajednici u vrlo kratkom roku;
- daju mogućnost ostvarivanja vrlo raznolikih ciljeva i podrške raznim ciljanim skupinama;
- imaju mogućnost uključivanja velikog broja volontera raznih profila i drugih aktera u zajednici;
- snažan su mehanizam povezivanja i umrežavanja građana, lokalne uprave, udruga, ustanova i dr.;
- velika je vidljivost rezultata;
- vrlo su efikasan način promocije volonterstva - konkretan primjer i rezultati potiču druge aktere na uključivanje.

Koraci u organizaciji volonterske akcije:

Prilagodna faza

- Identificiranje potreba u zajednici te određivanje prioriteta;
- Definiranje cilja akcije (mora biti mjerljiv, ostvariv, realan);
- Regrutiranje partnera (mapiranje postojećih institucija i udruga iz okruženja te slanje poziva na suradnju);
- Identificiranje najprimjerenije metode i aktivnosti u suradnji s partnerima;
- Identificiranje organizacijskog tima (koordinatorski volonteri, osoba za odnose s javnošću, logistička podrška itd.);
- Slanje poziva na sudjelovanje potencijalnim donatorima i sponzorima (ovaj korak može biti i u sklopu koraka "regrutiranje partnera" ovisno o potrebnim financijskim i drugim sredstvima; najvažnije je da poziv pošaljete dovoljno rano);
- Izrada detaljnog akcijskog plana (jasno definiranje zadataka i uloga, vremenski raspored, određivanje volonterskih pozicija i potreban broj volontera te ostali potrebni resursi i sl.);
- Nabava potrebnih materijala;
- Izrada detaljnog opisa posla za volontere i programa akcije;
- Regrutiranje volontera (mailing lista, web stranica, plakati, partnerski kanali i sl.);
- Izrada rasporeda volontera i, prema potrebi, identificiranje voditelja skupina volontera;
- Organiziranje orijentacijske, pripremne radionice za volontere;
- Obavješćavanje lokalnih medija o akciji (7 dana prije akcije).

Provedbena faza

- Doček i dobrodošlica volonterima;
- Raspoređivanje volontera, upoznavanje s dnevnim rasporedom te podjela radnih materijala;
- Provedba aktivnosti (osigurati dobru raspodjelu poslova i stalnu komunikaciju u organizacijskom timu...);
- Druženje uz zakusku te zahvala volonterima i partnerima.

Evaluacija i završna faza

- Evaluiranje akcije s volonterima i s partnerima kroz razgovor ili upitnike (sagledati sve učinjeno, a posebno obratiti pozornost na eventualne propuste te zaključke uzeti u obzir pri planiranju sljedećih akcija);
- Evaluiranje akcije unutar organizacijskog tima;
- Izrada opisnog i financijskog izvješća;
- Pozivanje medija da objave rezultate vaše volonterske akcije⁷.

Volonterski centar Zagreb Akcija „Ispunimo želje beskućnicima“

Cilj je akcije bio podržati beskućnike grada Zagreba i promovirati volontiranje i solidarnost među učenicima srednjih škola.

U drugoj polovici studenog 2010. godine volonteri i djelatnici VCZ-a popisali su želje 74 beskućnika. Lista želja uključila je razne potrepštine kao što su: bonovi za telefon, kozmetika, zimsko rublje, trenirke, tenisice, lijekovi i vitamini i sl. u vrijednosti od 100 do 200 kn, a u slučaju želje za posjetom rodbini i prijateljima, moguće je bilo osigurati i putne karte. U akciju su se uključile zagrebačke srednje škole: **IX. gimnazija, X. gimnazija “Ivan Supek”, Prirodoslovna škola “Vladimir Prelog” te International American School of Zagreb.**

Dodjela poklona organizirana je 2. prosinca u prostorijama IX. gimnazije kada je organizirana prigodna priredba (zbor IX. gimnazije) te podjela poklona i druženje uz domjenak. Na toj dodjeli bilo je 39 beskućnika te mnoštvo učenika iz svih četiriju srednjih škola. 7. prosinca volonteri i predstavnici škola posjetili su Prenočište grada Zagreba te podijelili poklone beskućnicima koji nisu bili u mogućnosti doći na prethodnu dodjelu. Volonteri VCZ-a osim poklona donijeli su voće, sokove i slatkiše te se 2 sata družili s korisnicima.

Željeznička tehnička škola Moravice Akcija uređenja školskog okoliša i hola škole

Učenici i djelatnici Željezničke tehničke škole Moravice organizirali su 20. travnja 2011. radnu akciju koja je uključivala čišćenje i uređenje okoliša škole. Tako su svi oni koji su to željeli - učenici, djelatnici, ali i građani mogli sudjelovati u toj vrijednoj akciji i svojim dobrovoljnim radom pridonijeti ljepšem i čistijem okruženju.

Podijeljeni u šest grupa, učenici i djelatnici škole uredili su prostor iza škole, park pred školom, zelene površine u blizini obaju učeničkih domova, te uredili cvjetnjak ispred škole. Osim toga, mnogi su Školi poklonili i sadnice cvijeća, ukrasnog grmlja i voćaka koje su donijeli od svojih kuća.

U isto vrijeme i školski je hol dobio novo ruho. Od sada će u vedrim duginim bojama svakog jutra dočekivati i pozdravljati svoje učenike! Dobro raspoloženje nastavilo se uz zakusku.⁸

⁷ Modificirano prema Tomanjik, J. i sur., Volonterski centar u zajednici – smjernice za uspostavljanje volonterskih centara i programa, Volonterski centar Zagreb, 2009.

⁸ Tekst pripremila Ljiljana Carević, koordinatorica školskog volonterskog programa.

U dućanu na Brdima korisnicima je na raspolaganju oko deset tisuća artikala

MARIO TODORIĆ / CROPO

OTOK SUNČAN OTVORENO SAMOPOSLUŽIVANJE S OSNOVNIM POTREPŠTINAMA

Socijalni dućan za ugrožene obitelji

U dućanu ugrožene obitelji mogu dobiti osnovne prehrambene artikle, higijenske proizvode, školski pribor i igračke

PİŠE
FRANKA BABIĆ

Salame, sirevi, hrenovke, higijenske potrepštine, igračke, školski pribor, samo je malen dio od oko 10 tisuća artikala koji su od jučer na raspolaganju za 248 socijalno najugroženijih splitskih obitelji.

Naime, Udruga "Most" otvorila je mali dućan za najpotrebitije, prvi takve vrste u Hrvatskoj, u sklopu Centra za odgoj na Brdima, u kojem je od jutra, unatoč hladnoći i oblačnom vremenu, vladala velika gužva.

Dućan će biti otvoren pet dana, a riječ je o pilot-projektu, iako je naša silna želja da

ima kontinuitet, da bude otvoren čitavu godinu – ustvrdila je Dordana Barbarić, predsjednica Udruge "Most", koja već tradicionalno organizira akcije pomoći socijalno najugroženijima u predblagdanskome razdoblju.

Humanitarni buvljak

Posebno veseli velik odaziv učenika iz 23 splitske osnovne i srednje škole te sedam fakulteta, pa i nekih tvrtki, koji su donirali različite artikle, a neke stvari koje su nedostajale, kupljene su od 14 tisuća kuna prihoda sa subotnjeg, humanitarnog buvljaka.

– Problematika siromašnih postoji i kod nas. Primjerice, trenutčno je u našem prihvatilištu za beskućnike 21 čovjek, a u 10 godina ih je prošlo oko 400. Ti ljudi žive bez ica – kazala je Barbarić.

Obitelji koje mogu besplatno birati proizvode iz dućana na Brdima, odabrane su u suradnji s Centrom za socijalnu skrb. Socijalni radnik Slavko Kraljević iznio je podatak da

je više od 1200 korisnika u stalnom tretmanu pomoći, a kao prvi kriterij za odabir tko će moći besplatno uzeti artikle, bile su obitelji s djecom. Tako smo s punim vrećicama, uglavnom prehrambenih proizvoda, pred vratima dućana zatekli Mirjanu, majku troje djece.

– Uzela sam nam ono najpotrebnije, kobasice, sir, pršak, ulje, konzerve, sve što je bilo – povjerala nam je majka koji će im proizvesti razveseliti ovo predblagdano doba, a slične stvari kući je nosila i Kristina.

– Uglavnom prevladava hrana, sve ono najpotrebnije, kao salama i sir, a ako ostane, vratit ću se u subotu po još – podijelila je s nama Kristina svoje zadovoljstvo pokretanjem ovog projekta.

Dado Lelas iz "Mosta" potvrdio nam je da će se, s obzirom na to da je proizvođača puno, u subotu iza 12 sati podijeliti ono što ostane i onima koji nisu bili na popisu 248 obitelji, a spadaju u kategoriju socijalno ugroženih.

20 bodova

• Svi artikli u socijalnom samoposluživanju, osim onih najosnovnijih kao što su tjestenina, šećer ili brašno, označeni su jednim ili dvama bodovima. Svaka obitelj mogla je ponijeti kući proizvoda za 20 bodova.

Zahvalnice

• Sudjelovanje u akciji potaknulo je neke mlade i na volonterstvo pa nam je Ivana Gabela iz Kluba mladih matematičara OŠ "Sućidar" kazala da će volontirati upravo u Udruzi "Most". Svim školama, fakultetima, ustanovama i tvrtkama, podijeljene su zahvalnice za sudjelovanje u akciji.

Uključivanje učenika u rad volonterskog kluba/grupe u školi

Jedan je od načina uključivanja učenika u volonterske aktivnosti i osmišljavanje volonterskih programa unutar samih škola. To je posebno značajno za osnovne škole s obzirom da Zakon o volonterstvu volonterske aktivnosti djece prepoznaje kao aktivnosti **odgoja za volontiranje** koje se mogu odvijati isključivo u odgojno-obrazovne svrhe i pod nadzorom stručnog osoblja. U skladu s tim, učenici osnovnih škola najčešće volontiraju unutar škole ili osmišljavaju volonterske akcije zajedno s koordinatorom/mentorom. To nikako ne isključuje srednje škole, dapače volonterski program unutar škole može pridonijeti unapređenju nastave u cjelini.

Primjeri volonterskih pozicija u školama

- Pomoć mlađim učenicima u učenju
- Pomoć učenicima koji su bili odsutni u nadoknadi gradiva
- Pomoć bolesnim učenicima kod kuće u praćenju školskog sadržaja
- Pomoć nastavnicima u pripremi zanimljivih sadržaja za učenike
- Pomoć mentoru u provedbi volonterskog programa
- Kreiranje info oglasnika za učenike, nastavnike, roditelje i sl.

Prilikom organiziranja programa volontiranja u školi važno je u pripremnu fazu uključiti i učenike, istražiti koja su područja interesa samih učenika - jesu li to djeca, mladi, osobe treće životne dobi, ne-moćni, osobe s teškoćama u razvoju, ekologija, ljudska prava, kultura, beskućnici itd. Kod definiranja vrsta aktivnosti, dobro je istražiti koji su problemi vezani uz školu ili okruženje u kojem se škola nalazi (npr. veliki broj učenika s lošijim školskim uspjehom nema dodatnu osiguranu podršku u učenju, učenici prvih razreda srednjih škola koji stignu u učenički dom budu pomalo izgubljeni u novom gradu, školska knjižnica ima mali knjižni fond, nedovoljan je broj aktivnosti za učenike, učenicima prvog razreda osnovne škole potrebna je dodatna pomoć u savladavanju čitanja itd.).

Željeznička tehnička škola Moravice Projekt "Mladi mladima"

Početak školske godine 2009./2010. učenici Željezničko tehničke škole počeli su se samoinicijativno okupljati u manje grupe i organizirati različite radionice, najčešće u školskoj knjižnici. Pojedini profesori škole, podržali su učenike u njihovoj namjeri da se nastave okupljati te su im pružili podršku u smislu pomoći oko organizacije rada, osmišljavanja zamišljenog programa, ustupanja prostora i nadziranja rada. Mladi škole željeli su učiniti nešto korisno za sebe i svoje vršnjake, željeli su što je moguće kvalitetnije ispuniti svoje slobodno vrijeme. U okviru te inicijative organizirane su različite likovne kreativne radionice, izložba likovnih radova, organizirana su edukativna predavanja od strane učenika viših razreda za učenike nižih razreda - predavanja „Droga - čovjekov veliki neprijatelj“, „Alkohol i mladi“ te humanitarne tombole povodom Valentinova za simboličnu podršku dvjema mladim oboljelim osobama u našoj užoj zajednici.⁹

⁹ Izvor informacija: internetske stranice Željezničke tehničke škole Moravice, <http://ss-zeljeznickatehnicka-moravice.skole.hr/>

Korisni alati za uključivanje učenika u prepoznavanje problema u zajednici

Potrebni materijali	fotografije/izresci iz novina, oznake u bojama
<p>Kako</p>	<p>Ja i ti</p> <p>Kao razlog susreta možete navesti želju da njihovu snagu i mogućnosti usmjerite na izgradnju svijeta s više solidarnosti, dobra... Nakon toga možete zamoliti učenike da svatko kaže svoje ime i jednu svoju životnu vrijednost i zbog čega mu je važna ili kada je zadnji puta učinio za nekoga nešto bez traženje nečega zauzvat.</p>
	<p>Dvije slike</p> <p>Podijelite učenicima fotografije/izreske iz novina koji će prikazivati pojedine dobne skupine i moguće probleme. Npr. pronađite sliku osobe treće životne dobi koja ukazuje na osamljenost i nedovoljnu brigu okoline o njoj i sliku gdje se vidi da je osoba stara i onemoćala, no da je zadovoljna jer će biti netko pored nje; mladog djeteta koje se bezbrižno igra s vršnjacima i drugu sliku koja će prikazivati bolesno dijete; sliku odmora u uređenom parku/igralištu/prirodi i sliku zapuštenog parka/igrališta/prirode koje će biti prazno i od kojeg će osobe okretati glavu i sl.</p> <p>Pozitivne slike označite zelenim oznakama (npr. zelene naljepnice), a negativne crvenim (npr. crvene naljepnice). Pitajte ih što bi oni željeli za sebe i svoje najmilije, slike s kojim oznakama. Pitajte ih mogu li oni na to kako utjecati. Zapišite njihove odgovore.</p> <p>Pitajte ih žele li pozitivne slike i za druge stanovnike grada, regije... Ako ne, provjerite zašto ne. Pitajte ih što misle može li čovjek očekivati da mu drugi pruže nešto što on nikome ne pruža.</p>
	<p>Upoznajem okolinu</p> <p>Predstavite sudionicima različite aktere u zajednici koji rade na rješavanju aktualnih problema - što rade centri za socijalnu skrb, domovi za djecu s teškoćama, domovi za stare i nemoćne, bolnice, udruge, ministarstva itd. Navedite njihove specifičnosti i način rada.</p> <p>Pitajte ih može li se tu još što učiniti. Tko bi to trebao i mogao učiniti? Pitajte ih možete li vi kao klub osmišljavati akcije za izgradnju boljeg, ljepšeg, s više ljubavi, s više solidarnosti, s više pripadanja, s više izbora, s više slobode..., nešto što će nadopuniti rad navedenih aktera.</p>

N

Potrebni materijali	papirići različitih boja
	<p>Krug papirića - korisnici</p> <p>Podijelite sudionicima papiriće. Predložimo svakom sudioniku po dva papirića. Na papir neka napišu područje u kojem bi voljeli djelovati. Moguća područja: djeca, mladi, stariji i nemoćni, osobe s posebnim potrebama, zdravstvo (zaštita i briga o zdravlju), zaštita okoliša, zaštita životinja, umjetnost i kultura, obrazovanje, šport, ljudska prava, izgradnja mira i demokracije, beskućnici, djeca i mladi bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili nešto drugo. Sakupite papiriće i provjerite koja se područja najviše pojavljuju. Ispišite ih vidljivo i dogovorite koja će područja biti vaša okupacija.</p>
	<p>Krug papirića – problemi/potrebe/poteškoće</p> <p>Za područja koje su najviše prisutna ponovo ponovite Krug papirića. Sada podijelite članovima papire prema njihovoj želji. Neke zapišu na papir neke probleme, poteškoće i potrebe na koje nailazi ta skupina korisnika odnosno koje su prisutne u tom području.</p> <p>Pokušajte grupirati dobivene papiriće prema poklapanju. Prođite kroz svaki problem/potrebupoteškoću postavljajući si pitanje: Što možemo učiniti kako bismo odgovorili na tu potrebu?</p> <p>Zapišite sve prijedloge. Kada su svi prijedlozi zapisani, prođite kroz svaki raspravljajući o tome možete li vi provesti takvu vrstu aktivnosti s obzirom na resurse koje imate. Ukoliko se pojavi interes za više aktivnosti, dogovorite s članovima kojoj ćete se aktivnosti prvo posvetiti. Dogovorite redoslijed provedbe pojedinih.</p> <p>Moguće je da na papirićima neće biti određenih problema/potreba/poteškoća skupine korisnika ili područja koje ste odabrali. Moguće je i da navedene potrebe/poteškoće/problemi iz nekog razloga nisu relevantni. Predložimo da provjerite u postojećim nevladinim organizacijama i/ili javnim ustanovama namijenjenima određenoj skupini korisnika koje su aktualne potrebe i možete li vi dati svoj doprinos njihovu rješavanju.</p>

Nakon što smo odabrali aktivnost koja će odgovoriti na određeni problem ili potrebu, važno je izraditi operativni plan koji će sadržavati plan zadataka uz navođenje odgovorne osobe i roka provedbe. Dobro je razmisliti o mogućim suradnicima, nagrađivanju uključenih te upoznati ostale učenike, a i širu javnost o aktivnostima. Informacije se mogu objaviti na internetskoj stranici škole, putem medija i sl.

Školski volonterski klub oblik je strukturiranog pristupa razvoju volontiranja u školi koji može biti organiziran i djelovati u sklopu škole, no jednako tako moguće ga je organizirati i u institucijama socijalne skrbi, učeničkim domovima, organizacijama civilnog društva i sl.

Volonterski klubovi najčešće provode aktivnosti planiranja i koordiniranja volonterskih aktivnosti u školi, bave se promocijom volonterstva, predlažu priznanja za najaktivnije volontere, izrađuju volonterski info-bilten i sl.

Aktivnosti kroz koje su učenici uključeni u volonterski rad mogu varirati od provođenja kratkotrajnih akcija do provedbe projekata, mogu se odnositi na pomoć grupi korisnika ili pojedincima i mogu se odnositi na aktivnosti usmjerene prema vršnjacima, prema starijima ili prema mlađima, kulturu, ljudska prava, ekološki rad, rad sa životinjama itd.

Propitujući potrebe u zajednici, učenici razvijaju svoje poglede na svijet, svoju bližu i širu okolinu. Razvijaju dodatnu senzibilizaciju na probleme i uče o povezanosti različitih uzroka i posljedica. Promišljajući kako odgovoriti na neku potrebu, riješiti neki problem, u okviru resursa s kojima oni raspolažu, uče se kako u životu pristupiti rješavanju kroz odgovor na pitanja: "Što ja mogu učiniti? Kako mogu doprinijeti?"

U procesu planiranja i same provedbe, bilo dužeg projekta ili kratkoročne akcije, razvija se vještina planiranja i organiziranja vremena, delegiranja i izvršavanja zadataka, no i rada u timu.

Uključenost u proces praćenja tijeka provedbe te procjene provedbe uči ih kako da konstruktivno iskoriste iskustvo kroz koje prolaze ili su prošli.

Sve stečene vještine, usvojena znanja i kontakte, mogu koristiti u svom školskom okruženju, obiteljskom, prijateljskom i kojem god drugom požele.

Regionalni volonterski centri u Hrvatskoj uključeni su u kreiranje i provedbu volonterskih aktivnosti poticali su djelovanjem u osnivanju volonterskih klubova ili grupa u osnovnim i srednjim školama. Mnogi od njih prepoznati su kao primjeren model te su temeljem toga primili i konkretne nagrade.

Unutar volonterskog kluba/grupe, učenici mogu razvijati volonterske akcije i/ili dugoročnije projekte. Kao klub/grupa mogu se uključivati i u volonterske aktivnosti koje je organizirao netko drugi. Mogu se povezivati s drugim klubovima/grupama i zajedno djelovati.

Primjeri uključenosti učenika u kreiranje i provedbu volonterskih aktivnosti kroz volonterske klubove

Volonterski klub Srednje škole Bedekovčina

Volonterski klub Srednje škole Bedekovčina organizirao je akciju prikupljanja hrane i osnovnih higijenskih proizvoda za obitelji s područja njihove općine kojima je takva pomoć potrebna. U akciji su pozvali kupce u trgovinama da uz svoju kupovinu kupe jedan proizvod više i da ga doniraju za navedenu svrhu u „košaricu pomoći“ koja je bila pripremljena na blagajni. Članovi volonterskog kluba osobnim su odlaskom u domove potrebitih obitelji uljepšali i olakšali njihove zimske dane.

Osobnim posjetom dječaku iz drugog grada, koji je trpio psihička i tjelesna zlostavljanja svojih vršnjaka, članovi Kluba izrazili su moralnu potporu i ohrabrenje. Dječaku su donijeli album s pismima potpore brojnih učenika svoje škole te njihovim likovnim radovima. Također, poklonili su mu i mobitel, donaciju tvrtke Tele2.

2010. godine škola je i dobitnica nagrade "Škola – prijatelj zajednice" za model motiviranja i angažiranja učenika i učenika za volonterski rad u školi i/ili lokalnoj zajednici.

Volonterska grupa Osnovne škole Jagode Truhelke Osijek¹⁰

Volonterska grupa Osnovne škole Jagode Truhelke počela je djelovati 2009. godine kada je školska pedagoginja Anita Milaković prihvatila ulogu mentorice volonterskog programa u školi. Svake godine, ova volonterska grupa okuplja oko 15 učenika koji kontinuirano volontiraju, a čiji volonterski rad prati mentorica koja im daje podršku tijekom njihova volonterskog angažmana. Učenici koji su kontinuirano volonterski angažirani pomažu učenicima nižih razreda u produženom boravku u pisanju domaćih zadaća i učenju te osmišljavaju i provode društvene igre s učenicima. Također, 2011. godine bili su na dežurstvu tijekom županijskog natjecanja iz Tehničke kulture gdje su na info-pultovima usmjeravali goste u školi.

Osim volonterskih aktivnosti za učenike volontere, također su u svoje aktivnosti uključili i volontere iz zajednice. Tako su volonteri Udruge za rad s mladima „Breza“ pomagali učenicima škole u učenju i savladavanju nastavnoga gradiva.

U jednoj je aktivnosti uoči Božića koordinatrica/mentorica koordinirala 43 učenika volontera koji su sudjelovali u organiziranju priredbe za djecu na odjelu pedijatrije KBC-a u Osijeku.

¹⁰ Tekst pripremio Volonterski centar Osijek na osnovu informacija prikupljenih kroz evaluacijski obrazac i informacije o projektu iz škole.

6. KORAK: PRAĆENJE/PODRŠKA VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI UČENIKA

U svakoj aktivnosti, pa tako i u volonterskoj, mogu se pojaviti određeni izazovi. Uvijek je lakše ako znamo da se u svakom trenutku nekome možemo obratiti za podršku, čak i onda kada se ne susrećemo s poteškoćama. Upravo je tu važna uloga koordinatora/mentora.

Koordinator/mentor ima dvojaku ulogu u programu školskog volontiranja. Prije svega, konstantno daje podršku volonterima kroz njihov volonterski angažman te im pomaže da se osjećaju dobro u vezi s onim što rade. S druge strane, koordinator/mentor će se često naći i u ulozi supervizora te je zbog toga jako važno pratiti učenike za vrijeme njihovih volonterskih aktivnosti (propitivati njihovo zadovoljstvo trenutnim volonterskim aktivnostima u koje su uključeni, izazove s kojima su se susretali, pomoći im u rješavanju eventualnih problema...).

Dosadašnja praksa u školama pokazuje kako su najučinkovitiji supervizijski sastanci koji se s volonterima održavaju jedanput mjesečno ili, ovisno o potrebama volontera, i češće individualno.

Kao najbolja praksa pokazalo se organiziranje supervizijskih sastanaka u stalnim terminima i na istom mjestu kako bi se olakšalo organiziranje u skladu s drugim obvezama učenika.

Neovisno o tome volontiraju li učenici u aktivnostima organiziranim u školi ili u zajednici, redoviti supervizijski sastanci koji pomažu u praćenju kako su učenici doživjeli svoj volonterski angažman, čime su pridonijeli, što se postiglo, kako će to komu pomoći i poboljšati život te što se još može učiniti, pomoći će i njima i vama kao mentoru. Osim toga, time će se omogućiti veća uključenost učenika i pomoći im da uvide kako su dio jedne cjeline i da zajedno mogu doprinijeti promjenama na bolje.

Osim toga, supervizijski sastanci osiguravaju redovito praćenje učestalosti i kontinuiteta učeničkog angažmana, tj. koliko je volonterskih sati imao svaki volonter, na kojim je volonterskim aktivnostima bio angažiran, što će kasnije koordinatoru/mentor u poslužiti za evidenciju i sumiranje rezultata programa volontiranja u školi.

Koristan savjet...

Na svakom susretu netko od učenika može bilježiti najvažnije informacije i dogovore i prosljediti ih kasnije članovima grupe. Tako ćete postići da svatko uvijek zna svoje zadatke „crno na bijelo“ koji su dogovoreni na sastancima. To ovisi o dobi s kojom ćete raditi. Ako smatrate da vam nije značajno bilježenje i prosljeđivanje informacija, promislite o tome da se svaki susret izmjenjuju učenici u tome tko će ga zabilježiti. Tako ćete dobiti dnevnik vaše grupe i moći ćete ga koristiti kao dokumentaciju, podsjetnik, inspiraciju za učenje drugih generacija.

ULOGA ŠKOLSKIH KOORDINATORA/MENTORA

Bez obzira na vrstu odgojno-obrazovne institucije i bez obzira na obim volonterskog programa, iznimno je važno odabrati osobu koja će u školi koordinirati aktivnosti školskog volontiranja. U teoriji menadžmenta volontera ta se osoba u organizaciji naziva i koordinator volontera. Budući da sustav školskog volontiranja naglašava odgojni karakter takvu osobu u školi često nazivamo i mentorom za volonterski program u školi. U dosadašnjoj praksi hrvatskih volonterskih centara u školama su koordinatori/mentori najčešće pedagozi. Njihova uloga višestruko je važna. S jedne strane, oni predstavljaju ključnu točku motivacije, kako djelatnika, tako i učenika, za pokretanje volonterskog programa, dakle, mogli bismo reći kako su koordinatori/mentori lideri cijelog procesa. S druge strane, dobri kontakti s organizacijama u zajednici iznimno su važni za kvalitetno i svestrano djelovanje izvan samih škola. Time koordinatori/mentori imaju i ulogu svojevrsnih zastupnika svoje škole prema široj zajednici. Sve navedeno pretpostavlja sveobuhvatan sustav osobnih vrijednosti, znanja i vještina. Možda je najvažnije reći kako je mentorstvo u ovom slučaju doista dvosmjernan proces u kojem se razvija kako volonter, tako i sam mentor.

Ukoliko je volonter zadovoljan svojim angažmanom, ukoliko ga ispunjava, i u budućnosti će nastaviti crpiti taj izvor zadovoljstva. Upravo se u tom području nalazi najvažnija uloga koordinatora/mentora i razlog zašto ga u slučaju odgoja za volontiranje tako i nazivamo. Koordinator/mentor je taj koji pokušava otkriti što je to što će učenike motivirati na volontiranje i osigurati potporne mehanizme koji će taj angažman učiniti pozitivnim i inspirativnim iskustvom. Iz perspektive učenika/volontera koordinatori/mentori su oni koji će ih upoznati s pojmom i mogućnostima volontiranja, osigurati uvjete za volontiranje, kontinuirani poticaj i način da njihov angažman bude prepoznat i vrednovan.

Uloga koordinatora/mentora

- *Promovira i zagovara vrijednosti volontiranja;*
- *Planira volonterski program;*
- *Motivira i odabire učenike za volontiranje;*
- *Uvodi učenike u volonterski angažman;*
- *Uspostavlja i održava suradničku mrežu organizacija u zajednici;*
- *Redovito komunicira s volonterima i informira ih;*
- *Pomaže volonteru zadržati motivaciju i vrednovati njegovo iskustvo;*
- *Osigurava evidenciju volonterskog angažmana učenika;*
- *Kreira sustav priznanja i vrednovanja volonterskog angažmana u školi;*
- *Promovira volonterski program škole.*

Nije nužno da koordinator/mentor sve odradi sam. U svaki od segmenata volonterskog programa mogu se uključiti drugi nastavnici, učenici kao i volonteri iz zajednice sa svojim volonterskim angažmanom.

Kao što smo i naglasili, razvoj volontiranja u školama ima izražen odgojni karakter koji se u slučaju volontiranja upravo ogleda u prijenosu vrijednosti, što je možda najvažniji razlog što se koordinator volonterskog programa u školi često naziva i mentorom.

Jeđud i Ustić pišući o mentorstvu navode kako je mentorstvo široko postavljeno i poznato gotovo svima. U osnovi mentorstva, navode autorice, osnovne kvalitete mentora su brižnost, zainteresiranost i dostupnost. Navode kako istraživanja odnosa mladih s odraslim osobama koje im nisu roditelji, pokazuju kako „važni“ odrasli osiguravaju kombinaciju roditeljskih pozitivnih kvaliteta (davanje savjeta, biti uzor, model ponašanja) i odnosa „nalik na vršnjačke“ u kojima se ne osuđuje, ne kažnjava, a ujedno su zabavni. Važno je da su ti „važni odrasli“ kvalitativno drugačiji i od roditelja i od vršnjaka te na taj način predstavljaju dodatnu važnu komponentu u životu mladih. Autorice ističu kako većina intervencija i programa usmjerenih na mlade prepoznaje važnost toga da se svakom djetetu osigura jedna značajna odrasla osoba u životu koja može biti prijatelj, model ponašanja, vodič i učitelj vrijednosti.

Mentorstvo u sebi ima snažan potencijal za osiguranje podrške i pozitivne promjene u životu osobe u bilo kojem njenom dijelu života. Mentorstvo možemo koristiti i među učenicima. Stariji mogu biti mentori mlađim učenicima, stariji članovi volonterske grupe mogu biti mentori novim tek pristiglim učenicima.

Učenici prvog razreda osnovne škole mogu imati koordinatora/mentora koji će im u prvim danima pokazati školu i način njena funkcioniranja, pomoći im da se snađu u novoj okolini, pomoći im oko gradiva koje im neće biti razumljivo, pročitati koji tekst i sl.

Kod dolaska u učenički dom, dom socijalne skrbi, također može postojati koordinador/mentor koji će biti volonter, a koji ne mora nužno biti odrasla osoba, ali može dati svoj doprinos prvobitnom snalaženju i osjećaju prihvaćenosti.

Kako biste dodatno osnažili ulogu koordinadora/mentora:

- *Pomozite im otkriti motivaciju i inspiraciju!*
- *Ukažite im na prednosti koje za njih nosi volontiranje – nova znanja, vještine i iskustvo!*
- *Dajte volonterima povratnu informaciju o rezultatima njihova rada!*
- *Ukažite im kako njihov trud utječe na druge ljude i korisnike!*
- *Dopustite im da sami organiziraju vrijeme koje će posvetiti volontiranju!*
- *Ponudite im volontiranje prilagođeno njihovim vještinama i mogućnostima!*
- *Komunicirajte s volonterima redovito!*
- *Pojasnite im važnost preuzimanja njihove osobne odgovornosti za odabrani volonterski angažman!*
- *Sve aktivnosti u koje se mogu uključiti volonteri, nemojte odraditi vi!*

7. KORAK: VREDNOVANJE I NAGRAĐIVANJE UČENIKA VOLONTERA

“Odavanje priznanja za rad jedan je od načina kako „plaćamo“ volontera za njegov trud. Službena je godišnja zahvala važna, no priznanja tijekom rada, odnosno neposredno nakon obavljenoga posla, još su važnija. I mala djeca kada pokušavaju naučiti hodati, trebaju stalne poticaje i nagrade svojih roditelja (i ostalih u svojoj bližoj okolini) za svaki svoj napor. Tako je isto i s volonterima. Svaki pozitivan pomak te pojedinačni uspjeh u poslu treba biti prepoznat i na neki način nagrađen, od jednostavne ljubaznosti ili zagrljaja pa do uključivanja volontera u procese donošenja odluka.”¹¹

Važno je zapamtiti kako je učenicima priznanje potrebno, stoga ih treba redovito nagrađivati. Volontere je dobro nagraditi po završetku akcije ili aktivnosti u sklopu projekta. Prilikom nagrađivanja treba imati na umu da se nagrađuje osoba, a ne zadatak te je stoga važno upoznati volontere i saznati što vole i što ih veseli. Nagrade mogu biti raznolike tako da nagrađivanje bude što osobnije.

Važno je osmisliti sustav nagrađivanja u skladu s mogućnostima škole i ne zaboraviti zahvaliti volonterima na njihovu angažmanu.

Moguće nagrade za volontere

- Priznanje
- Zahvalnica
- Karte za kazalište ili koncert
- Knjiga
- Posebno priznanje škole
- Školske novine koje ističu zasluge volontera

Bitna pravila kod nagrađivanja:

- volontere je potrebno redovno nagrađivati,
- raznolikost načina nagrađivanja,
- iskrenost,
- potrebno je nagraditi osobu, a ne posao koji je obavila,
- treba biti u skladu sa zadatkom/uspjehom,
- treba biti stalno prisutno,
- treba biti na vrijeme,
- treba biti što osobnije.

¹¹ Forčić, G., Čulum, B., Šehić Relić, L.: „Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Smjernice za rad s volonterima“, Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka, 2007.

Stop instrukcijama Mladi volonteri OŠ 'Oton Iveković' Bolji pomažu slabijima da postanu uspješniji učenici

U volonterski program "Pomagači i animatori" uključeno je 40-ak učenika OŠ "Oton Iveković" koji svojim kolegama pomažu u svladavanju gradiva

Iako im je samo 13 ili 14 godina, svojom bi nesebičnošću i humanošću mogli biti uzor i mnogo starijima od sebe.

Predani i motivirani

Uče s mladim kolegama, potiču ih na razne aktivnosti tijekom velikog odmora, a jednoj djevojčici s motoričkim poteškoćama pomažu da se

spremi za odlazak kući... Mladi volonteri iz OŠ "Oton Iveković", njih 40-ak, organizirani u skupinu PIA (Pomagači i animatori), svaki dan predano i motivirano obavljaju svoj volonterski posao.

- Počeo sam volontirati lani u Crvenom križu i pučkoj kuhinji, a kad je PIA počela djelovati, oduševio sam se.

Mladima pomažem u učenju povijesti i engleskog jezika, jer mi ti predmeti dobro idu, a oni vrlo brzo uče - kaže Filip Glavač.

Volonterima je oduševljen pokretač akcije Ivan Cvitanović. Preložio je da se vo-

lonterski program, dobro poznat u školama EU, uvede i u njihovu školu. Vodstvo škole pružilo mu je potporu i tako je lani započeo taj projekt.

Uče snjima i kod kuće

Ideja se svidjela svim učenicima, ali su u volontiranje uključeni samo oni stariji, dovoljni zreli da odgovorno shvate taj posao. Najprije su pomagali mladima u učenju u školi, a često im odlaze i doma te uče s njima. Stvaranju novih prijateljevata i poticajnom ozračju pridionjele su i razne igre koje prakticiraju tijekom velikog odmora. ● Zrinka Korljan

Osim sustava nagrađivanja koje svaka škola može osmisлити sama za sebe, moguće je i prijaviti učenike pojedinačno, ali i školu kao organizatora volontiranja, na različite lokalne i nacionalne natječaje za dodjelu volonterskih nagrada.

BAL U 'LAVA' U SPOMEN NA 'TETU VINKU'

Nagrađeni za volonterstvo

** U povodu Međunarodnog dana volontera u hotelu "Le Meridien Lav" održan je jedanaesti, tradicionalni "Bal volontera". U organizaciji Udruge "Mi" - Volonterskog centra Split, a uz potporu Grada Splita i spomenutog hotela, na tradicionalnom je balu prisustvovalo 250 volontera, predstavnici civilnog i

javnog sektora te su dodijeljena 73 priznanja zaslužnim volonterima i podupirateljima volonterskih aktivnosti. Prvi put ove godine dodijeljene su i tri nagrade za razvoj i promociju volonterstva "Vinka Luković".

- Utemeljenjem ove nagrade želja nam je oživiti i trajno sačuvati uspomenu na

Na balu je bilo 250 volontera, te su dodijeljena 73 priznanja zaslužnim volonterima i podupirateljima volonterskih aktivnosti

jedinstveni lik i djelo naše sugradanke, tete Vinke - velike volonterke i humanitarke - veće organizatorici. Godišnja nagrada za razvoj i pro-

mociju volonterstva "Vinka Luković" tako je dodijeljena Udruzi "Mi" - Volonterskog centra Split, Domu za djecu "Maestral", te Klubu mladih

matematičara Osnovne škole "Sućidar", a priznanje za poseban doprinos volonterstvu u 2010. godini dobilo je Radio Sunce.

Zahvale na potpori dobili su "Le Meridien Lav", naša novinska kuća "Slobodna Dalmacija", Grad Split te MOBMS. g.n.

Državna nagrada za volontiranje

Državna nagrada za volontiranje najviše je priznanje koje se u Republici Hrvatskoj dodjeljuje jednom godišnje za volonterska postignuća u kategoriji fizičke osobe - volontera/ke i kategoriji pravne osobe - organizatora volontiranja. Državna nagrada za volontiranje dodjeljuje se za najznačajnije okončane aktivnosti pojedinaca/ki i pravnih osoba u volonterskom radu i organiziranju volontiranja koje su sukladno Zakonu o volonterstvu doprinijele poboljšanju kvalitete življenja više osoba, skupina osoba ili općoj dobrobiti, aktivnom uključivanju više osoba ili skupina osoba u društvena zbivanja te razvoju humanijeg društva i volonterstva općenito. Nagradu dodjeljuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva.

Nagrada "Škola - prijatelj zajednice"

Cilj je nagrade "Škola - prijatelj zajednice" potaknuti djecu i mlade na dobrovoljni - volonterski angažman u lokalnoj zajednici kroz razvoj aktivizma, empatije, solidarnosti i socijalnih vještina kojima će znati prepoznati i riješiti (ili sudjelovati u rješavanju) problema u lokalnoj zajednici u kojoj žive. Nagradu dodjeljuje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva osnovnim i srednjim školama iz RH svake godine.

Volonterski Oskar

Volonterski Oskar je godišnja nagrada za volontera/ku godine koja se dodjeljuje za individualni volonterski doprinos u gradu Zagrebu. Dodjeljivanjem Volonterskog Oskara želi se istaknuti poseban i nezamjenjiv doprinos koji volonterke i volonteri daju razvoju zajednice i poboljšanju kvalitete života u gradu Zagrebu. Nagradu Volonterski Oskar dodjeljuje Volonterski centar Zagreb svake godine.

Godišnja volonterska nagrada za Slavoniju i Baranju

Volonterski centar Osijek 2006. godine započeo je dodjelu godišnjih volonterskih nagrada s ciljem afirmacije volonterstva kao poželjne društvene vrijednosti kroz vrednovanje doprinosa pojedinaca i organizacija koje djeluju za opće dobro. Nagrada se dodjeljuje svake godine aktivnim pojedincima/kama, organizatorima volontiranja, poslovnom sektoru za doprinos razvoju volontiranja, a od 2010. godine i za **doprinos razvoju školskog volontiranja**. U 2010. godini za primjere dobrih volonterskih programa nagrađene su tri škole iz Osijeka.

Priznanja Volonterskog centra Osijek

Najbolji volonteri su Branko Vrbešić, Josipa Katović i Marijana Jukić

Volonterski centar Osijek petu godinu zaredom priznanjima je nagradio najbolje volontere grada Osijeka i slavonsko-baranjske regije, a na manifestaciji održanoj u Arheološkom muzeju najboljim volonterima proglašeni su, u kategoriji pojedinaca, Marijana Jukić, Josipa Katović i Branko Vrbešić. Nagradeni su za iznimno zalaganje i stotine odrađenih sati bez novčane ili druge materijalne nagrade. "Puno posla odradila sam u Dokkici, a sudjelovala sam i u projektu Zemlja bez granica. Ova mi je nagrada velik poticaj da nastavim s volontiranjem i radom, a poručujem i drugima da probaju kako je dobar osjećaj kada volonterski nešto odrade", rekla je 24-godišnja Marijana Jukić. Josipa Katović iz Vinkovaca nagradu je dobila zahvaljujući odrađenih 402 sata bez naknade u likovnim radionicama Društva Naša djeca grada

Vinkovaca te u dječjoj igraonici Opće bolnice u Vinkovima. Branko Vrbešić iz Valpova u zadnje dvije godine odradio je više od 2.000 sati. Pomaže u učenju učenicima osnovnih i srednjih škola te aktivno pomaže osobama treće životne dobi. Uz pojedince dodijeljene su i nagrade za najbolje primjere dobre prakse uključivanja volontera, a nagrade su pripale Domu za psihički bolesne odrasle osobe Osijek i bebrinskoj udruzi mladih "Bum" Bebrina. Za doprinos poslovnog sektora razvoju volonterstva nagradena je INA - Industrija nafte. Nagrade su dodijeljene i za doprinos razvoju školskog volontiranja, a nagradene su III. gimnazija Osijek, Ugostiteljsko turistička škola Osijek te Medicinska škola, također iz Osijeka. Najbolji volonteri dobili su simboličnu nagradu koju je u drvetu izradio kipar Mato Tijardović. **I.Sekol** ■

Godišnja volonterska nagrada „Volonteri godine“ za grad Rijeku i Primorsko-goransku županiju

Nagradu svake godine dodjeljuje Volonterski centar Udruge za razvoj civilnog društva SMART u suradnji s Gradom Rijekom i Primorsko-goranskom županijom. Dodjeljuje se šest nagrada, tri za volontere godine u gradu Rijeci i tri za volontere godine u Primorsko-goranskoj županiji. Nagrada se svake godine dodjeljuje povodom 5. prosinca – Međunarodnog dana volontera.

Nagrada za razvoj i promociju volonterstva „Vinka Luković“

Nagrada se dodjeljuje neprofitnim organizacijama za iskazani doprinos razvoju volonterstva i volonterskih aktivnosti u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a dodjeljuje se jednom godišnje na svečanosti prigodom obilježavanja 5. prosinca - Međunarodnog dana volontera. Nagradu dodjeljuje Volonterski centar Udruge „MI“ Split.

Mladi matematičari i volonteri u društvu svog nastavnika Davora Belaića

ZA BOLJI SVIJE NAGRADA ZAKLADE ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA

Đaci sa Sućidra su prijatelji zajednice

Nagradu su zaslužili učenici Kluba mladih matematičara OŠ „Sućidra“ pod vodstvom nastavnika Davora Belaića. Ova nagrada Nacionalne zaklade za akciju „Volontirajmo za bolji svijet“ došla im je kao priznanje za dugogodišnji humanitarni rad, a osim slave, dobro će im doći i novčana dotacija od 10 tisuća kuna

PIŠ: **DIANA BARBARIĆ**

Medju pet osnovnih škola u cijeloj državi kojima je ova godišnja nagrada Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, u mjestu Mitarska u Zagrebu dodijeljena godišnja nagrada za volonterstvo i titulu „škola - prijatelj zajednice“, našla se i jedna jedina škola iz Dalmacije, i to ona s Vrha Sućidra. Jos konvencije, nastala su zadovoljni učenicima koji se okupljaju u tamnom Klubu mladih matematičara (KMM). Njih u tom klubu već više od 20 godina u OŠ „Sućidra“ oni i volonteri nastavnika matematike Davora Belaića.

Svima njima ova nagrada Nacionalne zaklade, isto za originalnu akciju „Volontirajmo za bolji svijet“, došla je kao pri-

znanje za dugogodišnji humanitarni rad, a osim slave, dobro će im doći i novčana dotacija od 10 tisuća kuna. Naravno da nas raduje ovo priznanje. U školama je već godinama razvijena odgojna djelatnost, pa sam zato, uz redovne obaveze u nastavi, osjetio potrebu da s djecom, učenicima od petog do osmog razreda, dodatno radim volonterski - objašnjava svoje motive Belaić, nastavnik koji je matematičkim operacijama, ali i životnim vrijednostima, pedagoško generacije učenika iz škole na Vrhu Sućidra.

Trenutačno Klub mladih matematičara OŠ „Sućidra“ broji sto članova, a predsjednica Kluba je vršna matematičarka i volonterka Ivana Gabella. Jos uvijek pod domom putovanja u metropolu, gdje je bila u društvu prof. Belaića i na nastupu Vlade Dragana,

ova učerica s b razreda kade - bilo je stvarno super sudjelovati u brojnim humanitarnim akcijama za koje ravn je motivirao prof. Belaić. Iako je bilo u planu da se sastajemo samo jednom sat tjedno, mi smo radili i po pet-šest sati i zato je bilo zadovoljstvo primiti ovo priznanje.

Broje akcije i nagrade

Kako istako njihov osnivač Belaić, riječ je redom o prekrasnim mladim ljudima, kojima je nastojao razviti empatiju prema humanitarnom radu i etičkoj. Inače, i prije su njegovi matematičari za svoj volonterski rad dobivali brojne nagrade, poput „Oscara humanosti“ Mreže udruga s invaliditetom. Zatim, poljeđili su na natjecanja u prikupljanju otpadnih baterija, iskazali se u skupljanju donacija za Zana Letas, slipe i slabovid-

ne, pomagali su Crvenom križu, udruzi „Sunce“ i koze svete. Osobno mi je bilo najdraže sudjelovati u akciji za Anu Bukavina. Njezinu me je priča bila duboko dirnula - kazala nam je Gabella, te najprije da će i odlaskom u sretnija škola nastaviti volonteriati sa svojim prijateljima iz Kluba.

A već uskoro će, zajedno s prijateljima iz Kluba, početi prikupljati donacije za socijalno ugrožene građane svoga kvarta, te pomagati starijima i nemoćnima.

Ajmo skupa

U sklopu najnovije akcije sućidarske matematičke skupine „Volontirajmo za bolji svijet“, uključit će se svih 900 učenika škole, te većina djeelatnika. Oni će, među ostalim, organizirati pomoć vještajcima u učenju, posjećivati bolesne đake, selektirati otpad, posjećivati starije nemoćne u svemu kvartu, organizirati pomoć za beskućnike...

8. KORAK: EVALUACIJA/PROCJENA USPJEŠNOSTI CJELOKUPNOG VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI I RADA VOLONTERA

Evaluacija/procjena uspješnosti volonterskog programa izvrsna je prilika za školu da procijeni uspješnost volonterskog programa: što je bilo dobro, a što bi eventualno trebalo promijeniti ili unaprijediti. Osim toga, evaluacija/procjena uspješnosti često će stvoriti prostor i priliku za kreiranje novih ideja od strane učenika, a može pomoći kod održavanja razine motivacije volontera. Povratna je informacija važna da bismo mogli saznati utjecaj koji su volonteri postigli svojim angažmanom, kao i utjecaj i uspješnost cjelokupnog volonterskog programa u školi. Preporuke proizašle iz evaluacije svakako mogu poslužiti za unaprjeđenje volonterskog programa u školi, kao i za unaprjeđenje volonterskog angažmana učenika.

Evaluaciju/procjenu uspješnosti moguće je provesti na različite načine. Prvobitni uvid u pokazatelje kvalitete možemo zatražiti pismenim putem primjenjujući obrazac za evaluaciju ili povratnu informaciju i usmenim putem kroz organiziranje evaluacijskog sastanka.

Najčešće se evaluacija odrađuje po završetku školske godine pri čemu se posebno evaluira rad volontera i volonterski program u školi. U proces evaluacije/procjene uspješnosti volonterskog programa u školi potrebno je uključiti učenike volontere, sve profesore/nastavnike i stručno osoblje škole te ravnatelja škole. Ukoliko to okolnosti omogućuju, dobro je uključiti i roditelje.

Korisni savjeti za razgovor:

- Pitajte svoje učenike volontere koja su znanja i vještine stekli kao rezultat volonterskog iskustva.
- Ne zaboravite se osvrnuti i na neke druge elemente osim radnih vještina.
- Postavljajte učenicima volonterima pitanja koja im otvaraju prostor za kritiku, prijedloge i za identifikaciju novih izazova.
- Prije nego iznesete učeniku volonteru neke negativne komentare, budite sigurni da je volonter imao priliku samostalno/uz pomoć identificirati stvari koje su vezane uz njegov rad, a koje bi htio i mogao promijeniti.
- Tolerirajte njihove pogreške!
- Pitajte svoje kolege/ice u čemu vide vrijednost volonterskog rada u okviru škole? Kako procjenjuju volonterski program u školi? Što bi predložili u cilju unaprjeđenja volonterskog programa škole?
- Zamolite svoje kolegice/kolege da na roditeljskim sastancima podijele kratke upitnike roditeljima u cilju dobivanja povratne informacije od roditelja koliko i kako procjenjuju volonterski program u školi?

Evaluacija rada volontera

Prije nego što krenete u evaluaciju rada volontera posavjetujte se sa svojim kolegama u školi oko toga koje su to informacije koje želite dobiti o radu volontera u vašoj školi. Na osnovu toga možete izraditi i vlastiti obrazac za evaluaciju rada volontera, ovisno o postavljenim indikatorima.

Nekoliko smjernica za evaluaciju rada volontera

- Opće informacije o volonterima
- Broj volontera
- Vrijeme uloženo u volonterski rad (broj sati)
- Protuvrijednost u kunama
- Postignuti rezultati
- Komentari/procjena koordinatora/mentora

Evaluacija/procjena uspješnosti volonterskog programa

U proces evaluacije/procjene uspješnosti volonterskog programa, ukoliko je to moguće, poželjno je uključiti sve profesore/nastavnike, stručno osoblje i ravnatelja škole. Postoje različiti načini na koje je to moguće učiniti: putem kratkog upitnika, na sastancima nastavničkog vijeća gdje je potrebno zamoliti sve kolegice/kolege da dođu nekoliko minuta prije ili ostanu nekoliko minuta nakon redovnog sastanka, kroz uspostavljanje dnevnika/knjige prijedloga i preporuka. Ukoliko se odlučite za upitnike, oni mogu biti anonimni jer time možete dodatno osigurati veću objektivnost u dobivenim odgovorima.

Bez obzira koji je pristup/metodu koordinator volonterskog programa u školi izabrao, poželjno je razmišljati o sljedećim aspektima:

- Pozitivnim i negativnim iskustvima vezanim za volonterski program u školi;
- Procjeni po fazama programa (npr. informiranje i priprema);
- Usklađenosti obavljenih zadataka s opisom posla;
- Stečenim znanjima i vještinama;
- Suradnji sa zaposlenicima u udrugama ili ustanovama;
- Suradnji s korisnicima;
- Suradnji s drugim volonterima;
- Mogućnosti sudjelovanja u donošenju odluka i preuzimanju odgovornosti;
- Identifikaciji novih područja rada;
- Prijedlozima za motiviranje novih učenika/volontera;
- Općoj procjeni volonterskog programa škole.

U nastavku prilažemo nekoliko primjera različitih upitnika koji su se koristili u dosadašnjoj praksi vezano za evaluaciju/procjenu uspješnosti volonterskih programa u školama.

Primjer evaluacijskog upitnika za koordinate/mentore:

UPITNIK ZA KOORDINATORE/MENTORE¹²

Ime i prezime: _____

Škola: _____

1. Koliko učenika se uključilo u volonterske aktivnosti vaše škole u ovoj školskoj godini?

_____

2. Opišite ukratko vaš volonterski program u školi.

_____

3. Smatrate li da ste tijekom svoga rada dobivali dovoljno informacija, pomoći i podrške za suradnju s volonterima? (Zaokružite odgovor.)

OD	uopće ne	malo	ne baš	dosta	puno
Volonterskog centra	1	2	3	4	5
ravnatelja škole	1	2	3	4	5
vaših kolega	1	2	3	4	5
roditelja volontera	1	2	3	4	5

4. U čemu vi konkretno vidite vrijednost volonterskog rada u okviru škole?

_____

5. Jeste li se kao mentor susreli s nekim preprekama ili izazovima u svom radu (molimo konkretno navedite što)?

_____

6. Imate li preporuku za unaprjeđenje koncepta školskog volontiranja?

_____

7. Mislite li da bi se ovaj program trebao nastaviti i u idućoj školskoj godini?

DA **NE**

¹² Primjer evaluacijskog upitnika koji je Volonterski centar Osijek izradio i koristio u radu sa školama kroz projekt „Razvoj školskog volontiranja“.

Primjer evaluacijskog upitnika za volontere

UPITNIK ZA VOLONTERE¹³

Draga/i volonterko/u!

Budući da smo na kraju školske godine i završavamo s volonterskim radom, želimo ti zahvaliti za sve što si učinila/o u okviru našeg zajedničkog programa.

Zanima nas što ti misliš o programu i o svom radu i zato te molimo da razmisliš i odgovoriš na sljedeća pitanja.

Upitnik je anonimn – ne moraš se potpisivati, osim ako to želiš!

Škola: _____

Dob: _____

Spol: M Ž

1. Zašto si se odlučila/o postati volonter/ka?

_____

2. Što si radila/o kao volonter?

_____

3. Jesi li bila/o zadovoljna/an podrškom koju ti je pružala tvoj/a koordinator/ica/mentor/ica?

DA

NE

4. Što možeš reći da si dobila/o za sebe kao volonter/ka?

_____

5. Jesi li u svom volonterskom radu imala/o neko neugodno iskustvo?

Ako si imala/o, napiši kakvo je bilo to iskustvo.

_____

6. Bi li željela/želio nastaviti s volonterskim radom i u idućoj školskoj godini?

DA

NE (objasni zašto)

_____

Hvala na suradnji!

¹³ Primjer evaluacijskog upitnika koje je Volonterski centar Osijek izradio i koristio u radu sa školama kroz projekt „Razvoj školskog volontiranja“.

Primjer evaluacijskog upitnika o uspješnosti volonterskog programa - procjena korisnika

UPITNIK O USPJEŠNOSTI VOLONTERSKOG PROGRAMA (za procjenu pomoći u učenju u osnovnoj školi)¹⁴

Draga/i učenice/če!

U ovoj školskoj godini družila/o si se s volonterom/kom. Molimo te da nam nešto napišeš o tom druženju.

Upitnik je anoniman – ne moraš pisati svoje ime, osim ako to želiš!

Škola: _____

Dob: _____

Spol: M Ž

1. Ime i prezime volontera/ke _____

2. Opišite kratko što ste tvoj volonter/ka i ti radili zajedno.

_____
_____
_____

3. Što ti se sviđjelo u druženju s volonterom/kom i kako ti je to koristilo?

_____
_____
_____

Hvala ti što si nam pomogla/o!

¹⁴ Primjer evaluacijskog upitnika koji je Volonterski centar Osijek izradio i koristio u radu sa školama kroz projekt „Razvoj školskog volontiranja“.

Primjer evaluacijskog upitnika o uspješnosti volonterskog programa - procjena nastavnika/ profesora i stručnog osoblja škole

UPITNIK PROCJENA USPJEŠNOSTI VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI

Kao dio kontinuiranog nastojanja za unaprjeđivanjem volonterskog programa škole, molimo Vas da ispunite ovaj upitnik. Upitnik je anoniman i svi dobiveni podatci koristit će se samo za potrebe unaprjeđenja volonterskog programa škole. Hvala.

1. Opišite ukratko volonterski program naše škole?

---

2. Koja je vaša procjena o potrebi razvijanja i poticanja volonterskog angažmana među učenicima?

- a) to je jako potrebno
- b) to je potrebno, ali u manjoj mjeri
- c) to nije potrebno

3. Gdje vidite konkretno vrijednost volonterskog rada u okviru škole?

---

4. Na koji način ste do sada bili uključeni u volonterski program naše škole?

---

5. Postoje li određena područja unutar naše škole u okviru kojih bi se po vašem mišljenju mogle razvijati volonterske aktivnosti u koje se učenici mogu uključiti?

---

6. Navedite preporuke za unaprjeđenje volonterskog programa naše škole?

V.

Generacija Za V.

**PRIMJERI
VOLONTERSKIH
PROGRAMA U
OSNOVNIM I SREDNJIM
ŠKOLAMA U HRVATSKOJ**

V

PRIMJERI VOLONTERSКИH PROGRAMA U OSNOVNIM I SREDNЈIM ŠKOLAMA U HRVATSKOЈ

Volonterska grupa »PIA«¹⁵

Volonterska grupa »PIA« (akronim od "pomagači i animatori") okuplja oko 40 učenika sedmih i osmih razreda OŠ Otona Ivekovića u Zagrebu. Za pristupanje ovoj grupi nužna je dragovoljnost učenika, suglasnost roditelja, tj. zakonskih zastupnika i prikladno vladanje učenika. Pristupanjem grupi učenici dobivaju detaljnije informacije o volonterstvu i upoznaju se s relevantnim odredbama Zakona o volonterstvu te Etičkog kodeksa volontera, a nakon što svojim aktivnostima dokažu stvarnu želju za ovakvim vidom angažmana, dobivaju i volontersku knjižicu koja služi kao pravno valjani dokaz o volonterskim aktivnostima i edukaciji. Članovi grupe zajednički se sastaju jednom mjesečno, a u dogovorima i razmjeni iskustava volonteri koriste e-mail te facebook komuniciranje. Osnovne i stalne aktivnosti volonterske grupe su:

1. Pomoć u spremanju pred odlazak iz škole i pratnja u kretanju učenika s motoričkim poteškoćama. Ovom aktivnošću sami učenici stvaraju konkretno ozračje prihvaćanja različitosti te promiču suvremeni duh integracije djece s posebnim potrebama u redovni školski sustav. Aktivnost se, uz suglasnost roditelja djece s posebnim potrebama, odvija svakodnevno u jutarnjoj smjeni nakon 5. sata.
2. Animiranje igara u nižim razrednim odjeljenjima. Za vrijeme velikog odmora volonteri dolaze u prve, druge, treće i četvrte razrede te animiraju strukturirane igre koje potiču razvoj socijalnih i emocionalnih kompetencija te komunikacijskih vještina i osjetila. Aktivnost se odvija svakodnevno na velikim odmorima poslije 3. sata.
3. Pomoć u učenju učenicima s nižim obrazovnim rezultatima. Ovaj oblik volontiranja osmišljen je na način da volonteri petkom u 17:30, 1 – 2 školska sata, pomažu učenicima s nižim obrazovnim rezultatima u postizanju boljeg uspjeha, što bi trebalo pozitivno utjecati na veći osobni prosjek, prosjek njihovih razreda, kao i na prosjek cijele škole. Uz navedeno zajedničko učenje petkom, pojedini volonteri i učenici kojima je potrebna pomoć nalaze se i u svojim domovima gdje također zajedno uče. Budući da je podučavanje drugih najviši stupanj učenja, kroz tu aktivnost i sami učenici volonteri provjeravaju svoje znanje.

Uz navedene (stalne) aktivnosti, grupa organizira i povremene aktivnosti kao što su različite radionice, edukativni skečevi i igrokazi za učenike nižih razreda, posjeti specijaliziranim dječjim ustanovama, prikupljanje financijskih i materijalnih sredstava itd.

Ustrojstvo grupe:

- organizator volontiranja (škola),
- supervizor (Jadranka Bašić Parić, socijalni pedagog),
- koordinator volontera (Ivan Cvitanović, asistent u nastavi - osobni asistent),
- razredni koordinatori (Stela Pleša, Monika Karavdić, Natalija Sudar, Filip Glavač, Zorica Karačić i Sven Milanović),
- volonteri (42 aktivna člana).

¹⁵ Tekst pripremio koordinator volontera Ivan Cvitanović.

Škola je podršku i nadzor osigurala kroz stalni angažman supervizorice projekta te koordinatora volontera (i to na volonterskoj osnovi), koji s volonterima komuniciraju na svakodnevnoj razini, prate provedbu aktivnosti te ih savjetuju u slučaju potrebe.

Roditelji trenutačno nisu aktivno uključeni u aktivnosti grupe, ali su u provedenoj anketi izrazili želju za većim angažmanom. U tijeku je osmišljavanje aktivnosti u koje bi roditelji bili uključeni od sljedeće školske godine.

Povodom Dana škole organizirana je prodaja palačinki. Učenici i profesori pekli su palačinke u školi ili ih donijeli od kuće. Novac prikupljen od prodaje bio je namijenjen Onkološkom odjelu Klinike za dječje bolesti Zagreb, a predali su ga sami volonteri prilikom organiziranog posjeta navedenoj ustanovi, tj. njenim pacijentima.

Prilikom obilježavanja Međunarodnog dana rijetkih bolesti, u suradnji s Hrvatskom udrugom za rijetke bolesti organizirana je edukativna radionica koja se sastojala od teoretskog dijela (informiranja volontera o problematici rijetkih bolesti), praktičnog dijela (pisanje vlastitih promišljanja o obrađenoj tematici te izrada plakata s najzanimljivijim mislima volontera), te terenskog dijela (pomaganje članovima navedene udruge u vanjskom obilježavanju Međunarodnog dana rijetkih bolesti koje se odvijalo na Cvjetnom trgu). Volonteri su u nekoliko sati angažmana razgovarali s članovima Udruge te im pomagali u dijeljenju promotivnih materijala. Uz navedeno, školu je posjetila majka dječaka oboljelog od rijetke bolesti te je u kratkom, ali ugodnom razgovoru s djelatnicima škole podijelila svoja iskustva života s djetetom s rijetkom bolešću.

Grupa je krenula s aktivnostima u siječnju 2011. godine. U tri mjeseca rada 40 učenika i učenica u volonterske aktivnosti uložilo je 1147 sati.

Volonterski klub IX. gimnazije „Misli dobro“¹⁶

Ciljevi kluba:

- odgojiti cjelovite osobe,
- aktivirati izrazito zanemaren odgojni aspekt,
- kroz široki spektar slobodnih aktivnosti omogućiti učenicima ostvariti svoje sportske, umjetničke i kreativne potencijale,
- njegovati karitativnu djelatnost i volonterski rad,
- odgojiti profesionalne i humane mlade osobe.

Počeli su 1996. godine i to učenici inspirirani dokumentarnim filmom o dobrovoljnom radu u SAD-u, u dogovoru s razrednicom, prof. Radimiri, te krenuli u akciju. Prva ustanova kojoj su pomogli bio je Caritasov dom u Brezovici i to darivanjem voća i slatkiša, organiziranjem Božićnog sajma, kupovinom darova za štice i odvođenje štice u zoološki vrt.

Uskoro dolazi do suradnje i s ostalim domovima Caritasa, posebno s Domom za nezbrinutu djecu mlađe dobi i majke na Savici (danas Kuća ljubavi).

¹⁶ Tekst pripremili volonteri kluba IX. gimnazije.

Dosadašnje aktivnosti:

- Akcija **sakupljanja jedne kune mjesečno i mjesečne akcije pomoći** Domu za nezbrinutu djecu mlađe dobi i majke na Savici (danas Kuća ljubavi): mlijeko u prahu, pelene i higijenski pribor.
- Tradicionalni **prodajni sajmovi** za Dan kruha i Božićni sajam te povremene akcije poput **koncertata** rock glazbe, klasične glazbe, **aukcije** svijeća te **osiguranje većih donacija** poput didaktičkih igračaka, raznih kućanskih aparata, perilica za suđe i rublje, mini blok kuhinja te velike drvene njihaljke za dvorište.
- Učenice volonterke odlaze u Dom za nezbrinutu djecu mlađe dobi i majke na Savici (danas Kuća ljubavi) **čuvati djecu, igrati se s njima i njegovati ih.**
- **Sudjelovanje u akciji** za pomoć Centru za odgoj Dubrava, akciji *Hvala ti, moj dobri anđele, pomaganje bolesnim i siromašnim učenicima* IX. gimnazije, sudjelovanje u *Gozbi ljubavi* koju organiziraju *Klanjateljice Krvi Kristove* koje se zalažu za socijalnu integraciju djece i odraslih s teškoćama u razvoju.
- 2006. godine na molbu Volonterskog centra Zagreb organizirana je u prostoru škole **predstava** za socijalno ugroženu djecu s Trešnjevke u povodu blagdana Sv. Nikole i tako je započela suradnja s VCZ-om.
- U svibnju 2007. godine održane su **pripreme radionice** za uključivanje učenika u mrežu volontera te je osnovan Volonterski klub IX. gimnazije.
- Učenici su volontirali na **festivalu** *C'est is the best*, oličili učionicu, **posadili** lukovice šafrana, organizirali **prikupljanje darova i potrepština** za štíćenike doma *Slava Raškaj* te organizirali **priredbu** *Slavimo u Slavi*.
- Članovi kluba sudjelovali su u volonterskim akcijama u Osijeku, Zaboku, Bedekovščini, na radnom kampu Apox (filmski festival) na Lošinju i Cresu, a jedna učenica boravila je na međunarodnom volonterskom kampu u Crnoj Gori.
- U travnju 2009. godine učenici su sudjelovali u akciji *Dani trešnjevačkih klinaca* organiziranoj od strane VCZ-a.
- U listopadu 2008. godine, na poticaj VCZ-a, osamdesetak naših učenika volontiralo je tijekom *Međunarodne konferencije zdravih gradova*.
- U studenom 2009. godine učenici su čistili i uređivali dvorište u Domu *Slava Raškaj*.
- U školskoj godini 2010./2011. učenici su se pridružili kampanji organiziranoj povodom obilježavanja Međunarodnog dana mira: **postavljali su plakate** s porukama mira, u školi je **uklonjen natpis mržnje i oslikan grafit**, tribine školskog igrališta **obojene** su i na njima je **naslikano** šest golubica mira. Prilikom koncerta za Mir u parku Zrinjevac, 21. rujna 2010., svoja **glazbena umijeća podijelili** su s građanima i učenici IX. gimnazije: zbor, bend „Prazna Lepinja“ i MC Štef.
- Od školske godine 2010./2011. školu, koja je škola bez arhitektonskih barijera, polazi dvoje učenika s cerebralnom paralizom koji su članovi udruge *PUŽ (Put u život) - Udruge roditelja i djece s teškoćama u razvoju* koja se bori za dostojanstven život osoba s posebnim potrebama. Učenici svaki drugi petak odlaze u udrugu kako bi se družili, igrali i sudjelovali u zajedničkim radionicama s članovima Udruge.

- Krajem 2010. godine učenici su se pridružili akciji VCZ-a *Ispunimo želje beskućnicima*. Svaki razred ispunio je želju jednom beskućniku, a pokloni su uručeni na druženju i domjenku u našoj školi gdje su nam se pridružili i volonteri iz *X. gimnazije*, Prirodoslovne škole *Vladimira Preloga* te *International American School* iz Zagreba.

Kako radimo?

- Od prvih akcija učenici su bili ti koji su preuzeli ulogu voditelja, dolazili s prijedlozima, nove generacije su čule za djelovanje starijih i zapravo je cijela škola uključena u akcije.
- Prof. Svea Bielen, ravnateljica, i Ingeborg Radimiri, prof. engleskog jezika, osmislile su projekt koji je izabran među pet najinovativnijih modela razvoja volonterstva srednjih škola u Republici Hrvatskoj na natječaju Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva 2008. godine. Projekt je zamišljen kao promicanje volonterstva tako da se na satovima razredne zajednice učenici prvih razreda upoznaju s pojmom volonterstva, Zakonom o volonterstvu, oblicima volontiranja i o važnosti volontiranja. Prezentacije drže stariji članovi kluba, a u 2010./2011. godini javilo se oko trideset novih volontera.
- Volonteri se nagrađuju: besplatnim izletom, dodjelom pohvalnica na kraju školske godine i sl.
- Kroz cijelu provedbu postoji potpora ostalih nastavnika i ravnateljice.

Rezultati:

- omogućeno je upoznavanje učenika na drugačiji način: njihovih osobnosti koje se ne mogu uočiti u učionici;
- učenici se osjećaju slobodni pokazati inicijativu, maštu, smisao za organizaciju, uče se komunicirati i djelovati u timu;
- kroz volontiranje učenici realiziraju onaj dobar, humani dio sebe, postaju tolerantni i osjetljivi na probleme potrebitih;
- učenici vide rezultate svojih djela - osjećaju se korisnima i učinkovitima;
- mnogi učenici nakon što se uključe u volontiranje poboljšaju i svoj školski uspjeh;
- mnogi učenici nastavljaju volontirati i pomagati i nakon što odu iz škole;
- potvrda o volontiranju donosi im dodatne beneficije pri upisu na neke fakultete.

Za kontinuirani rad s mladima na polju karitativne djelatnosti volonteri klub IX. gimnazije dobio je zahvalnicu Hrvatskog Caritasa.

Od Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva primili su priznanje „Škola – prijatelj zajednice“.

Četvrta gimnazija „Marko Marulić“, Split¹⁷

Volonteri akcije u Gimnaziji pokrenute su prije 12 godina u školskoj knjižnici.

Od početaka do danas uspjeli su realizirati mnogo različitih radionica i aktivnosti, najviše usmjerenih prema invalidnim osobama, djeci bez roditeljske skrbi i starijim osobama.

¹⁷ Tekst pripremila voditeljica volontera - knjižničarka Tihana Pleić.

U grupi, koju svake godine čini otprilike šezdesetak volontera, volonteri početkom školske godine sami biraju aktivnosti i vrijeme kad volontiraju (najčešće je to kraj ili početak tjedna), upoznaju se s pravima i obvezama volontera, s mogućnostima volontiranja i izvan Gimnazije, edukacijom volontera.

Školska knjižnica centralno je mjesto dogovaranja, planiranja radionica, rađanja novih inicijativa... Učenicima se daje mogućnost isprobati svoje sposobnosti, pomagati drugima, biti aktivni u svojoj sredini, razvijati osjetljivost za potrebe drugih.

Na kraju gimnazijskog školovanja dobivaju pohvalnice za svoj volonterski angažman, a mnogi od njih se po odlasku opredjeljuju za „pomagačka“ zanimanja poput defektologije, socijalnog rada, psihologije...

Zahvaljujući entuzijazmu i predanosti grupe, volonterstvo je u Gimnaziji postalo vrlo popularna aktivnost (svaki deseti učenik volontira), a Gimnazija prepoznatljiva i po kulturi volontiranja koju godinama njeguje i razvija.

Osnovna škola Franje Krežme Osijek¹⁸

Osnovna škola Franje Krežme u suradnji je s Volonterskim centrom Osijek pokrenula inicijativu promoviranja prakse odgoja za volontiranje u školama 2009. godine. Za koordinatoricu/mentoricu školskog volontiranja odabrana je pedagoginja Jasna Kretić Majer koja je okupila učenike koji su se uključili u provedbu raznih volonterskih aktivnosti, pratila njihov volonterski angažman te im davala podršku.

Svake školske godine volonterski je aktivno 15-ak učenika škole.

Učenici volonteri pomažu svojim prijateljima iz nižih razreda u produženom boravku u pisanju domaćih zadaća, savladavanju nastavnoga gradiva te osmišljavanju i provedbi društvenih igara s mlađim učenicima.

Također su sudjelovali u organizaciji raznih humanitarnih aktivnosti. Učenici volonteri sakupljali su dekice za pse u azilu, novce za bolesnog prijatelja te pogođeni razornim potresima u Japanu izrađivali su čestitke za djecu Japana te ih prevodili na engleski jezik.

Osim toga, kontinuirano osmišljavaju nove volonterske aktivnosti pa tako od nedavno učenici petih razreda posjećuju učenike četvrtih razreda škole i daju im upute o tome što ih sve očekuje u petom razredu.

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek¹⁹

Ugostiteljsko-turistička škola Osijek uključena je u projekt promoviranja školskog volontiranja koji je pokrenuo Volonterski centar Osijek.

¹⁸ Tekst pripremio Volonterski centar Osijek na osnovu informacija prikupljenih kroz evaluacijski obrazac te informacija o projektu iz škole.

¹⁹ Tekst pripremio Volonterski centar Osijek na osnovu informacija prikupljenih kroz evaluacijski obrazac te power point prezentaciju škole.

U volontersku grupu ove škole svake godine uključuje se 30 učenika volontera koji svoje slobodno vrijeme plemenito poklanjaju onima kojima je njihova pomoć potrebna.

Njihov volonterski angažman kao koordinator/mentor prati pedagog škole Mario Mihić te im pruža podršku tijekom njihovih aktivnosti.

Učenici volonteri škole volonterski su aktivni u raznim ustanovama i udrugama. U Domu za psihički bolesne odrasle osobe sudjeluju u provedbi socijalnih aktivnosti za korisnike Doma, vode korisnike u šetnju i druže se s njima, pomažu im u radu na računalima, sudjeluju u kreativnim radionicama i prodaji njihovih rukotvorina te vođenju novinarske skupine.

Uključeni su i u aktivnosti Doma za starije i nemoćne osobe gdje također daju socijalnu podršku korisnicima, sudjeluju u kreativnim radionicama, druže se s korisnicima, za potrebe Doma provode ankete među korisnicima, pomažu zaposlenima u organizaciji raznih manifestacija i animiranju korisnika.

U Centru za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“ svoje su volonterske aktivnosti odlučili posvetiti djeci s autizmom u olakšavanju njihove svakodnevice i poticanju na samostalan rad.

Također volontiraju u Udruzi obitelji djece s autizmom „Dar“ gdje kao podrška djeci sudjeluju u kreativnim radionicama, druženju i igri s njima, pomažu u organizaciji manifestacija i prodaji ručno izrađenih predmeta čiji je prihod namijenjen potrebama Udruge.

Ova škola osvojila je 2010. godine nagradu „Škola – prijatelj zajednice“ koju dodjeljuje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.

Gimnazija Eugena Kumičića, Opatija²⁰

U okviru škole razvijena je „Volonterska jezgra“ koja je uvrštena u školski kurikulum. Školski kurikulum je dokument koji određuje nastavni plan i program izbornih predmeta, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti i druge odgojno-obrazovne aktivnosti, programe i projekte prema smjericama hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda. Školski kurikulum donosi školski odbor do 15. rujna tekuće školske godine na sjednici nastavničkog vijeća. Glavna zadaća školskog kurikuluma je izgradnja jedinstvenog profila škole, individualnog koncepta škole iz kojeg proizlaze smjernice nastavnog plana te vidljivost konkretne povezanosti zajednice nastavnika i zajednice učenika.

Ciljevi „Volonterske jezgre“:

- razvoj humanih vrijednosti;
- preuzimanje socijalne odgovornosti;
- aktivno sudjelovanje u široj društvenoj zajednici;
- razvoj novih interesa;
- učenje pomoću neposrednih iskustava.

²⁰ Tekst pripremila Mira Verunica, koordinatorica volonterskog programa u školi.

Volonterske aktivnosti osnovane „Volonterske jezgre“ pokrivaju različita područja s naglaskom na društveno-humanističko usmjerenje. Učenici Gimnazije uključeni su kroz školsko volontiranje s jedne strane u volonterske aktivnosti raznih udruga i institucija u zajednici te unutar same škole u pripremi, organizaciji i provođenju različitih događanja kao što su obilježavanje Dana škole, natjecanja i sl. Učenici se u načelu prijavljuju za volontiranje početkom školske godine, ali se mogu priključiti i kasnije. Kako ih je većina maloljetna, traži se roditeljska suglasnost za njihove aktivnosti i istovremeno se roditeljima šalje pismo u kojem im se objašnjava u što se njihovo dijete uključilo uz izraze zahvalnosti što su odgojili svoje dijete na humanim vrijednostima.

U cilju vrednovanja i prepoznavanja volonterskog angažmana učenika, učenici po završetku volontiranja ispunjavaju završni upitnik kojim su obuhvaćeni svi relevantni podatci za buduće planiranje i vođenje „Volonterske jezgre“ te upisivanja volonterskog angažmana svakom pojedinom učeniku volonteru u volonterske knjižice radi razvoja osobne volonterske „karijere“.

Volonterski klub Prve riječke hrvatske gimnazije²¹

Volonterski klub okuplja 30 srednjoškolaca od kojih je petnaestak aktivno svakog tjedna. Volonterski klub uključuje različite volonterske aktivnosti gdje su učenici Gimnazije uključeni u volonterske aktivnosti drugih organizacija/ustanova u Primorsko-goranskoj županiji te u aktivnosti u okviru same škole. Volonterske aktivnosti izvan škole uključuju sljedeće:

- u Domu za djecu i mlade Oštro različite aktivnosti sa štíćenicima Doma: pjevaju, plešu, sviraju, crtaju, izrađuju pano;
- u Obiteljskom centru u Rijeci rad s djecom korisnicima Centra u različitim aktivnostima: pomoć u učenju, druženje, igra.

Ujedno, učenici povremeno volontiraju na raznim manifestacijama u gradu.

Volonterske aktivnosti u okviru škole uključuju u okviru školske knjižnice izradu slikovnica za knjižnicu za slijepu i slabovidnu djecu.

Klub mladih matematičara OŠ „Sućidar“ Split²²

Već preko 20 godina u OŠ „Sućidar“ Split djeluje Klub mladih matematičara (KMM) koji uspješno vodi učitelj matematike gosp. Davor Belaić. Članovi KMM-a (preko 100 članova) već godinama u svoj program rada, uz matematičke sadržaje, uvrštavaju i sadržaje s naglašenim odgojnim elementima kao što je EKOLOGIJA i HUMANITARNI rad za što su dobili brojna priznanja, pohvale i nagrade.

Nakon višegodišnjeg bavljenja ekološkim i humanitarnim aktivnostima, članovi KMM-a tijekom 2010./2011. pokrenuli su inicijativu „VOLONTIRAJMO ZA BOLJI SVIJET“ u koju su (neposredno ili po-

²¹ Tekst pripremila Udruga za razvoj civilnog društva SMART na osnovu informacija dobivenih od koordinatorice volonterskog programa u školi.

²² Tekst pripremila Udruga „MI“ Split na osnovu informacija dobivenih od koordinatora volonterskog programa u školi.

sredno) uključeni svi učenici škole (preko 900 učenika), svi razrednici i većina ostalih djelatnika škole te znatan dio roditelja.

Inicijativa je osmišljena u okviru natječaja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva a spada među 5 najboljih (nagrađenih) u Republici Hrvatskoj za koju je škola dobila plaketu "Škola - prijatelj zajednice" i nagradu od 10 000 kn.

KLUB MLADIH MATEMATIČARA (KMM) ovu volontersku inicijativu proveo je i nastavlja provoditi na nekoliko razina:

A. Škola

- organizirano je niz predavanja na temu zaštite okoliša za sve učenike viših razreda škole (za 1. - 4. r. predavanja su održali volonteri KMM-a), u suradnji s ekološkom udrugom "SUNCE";
- vršnjačka pomoć u svladavanju programa iz pojedinih nastavnih predmeta po razrednim odjelima od 5. - 8. r. (uz pomoć učenika volontera);
- posjeti bolesnim učenicima i pomoć u nadoknađivanju gubitka nastave;
- organizirana predavanja za učenike 6. - 8. razreda na temu volonterskog rada u suradnji s Volonterskim centrom Udruge "MI".

B. Lokalna zajednica – područje škole

- akcijama selektiranja otpada (stari papir, stare baterije...) u obitelji i susjedstvu, jer štiteći okoliš i prirodu stvaraju se uvjeti za zdraviji i ugodniji život zajednice;
- u suradnji s roditeljima organiziraju se posjeti i pruža pomoć starijim i nemoćnim osobama iz gradskog kotara Sućidar.

C. Grad Split

- sudjelovanje učenika volontera u projektu Udruge "MI" povodom obilježavanja 5. prosinca 2010. (Međunarodnog dana volontera);
- distribucija – prodaja promo-materijala za udrugu "ŽUPANIJSKA LIGA PROTIV RAKA";
- volonteri pružaju pomoć u akcijama koje redovito godišnje organizira Mreža udruga osoba s invaliditetom (MUOSID);
- volonteri podržavaju akcije i sudjeluju u aktivnostima koje provodi Gradski odbor Crvenog križa;
- volonteri organiziraju pomoć i posjete za splitske beskućnike (hrana, higijenske potrepštine, odjeća).

D. Državna razina

Distribucijom – prodajom promidžbenih materijala za zakladu "ANA RUKAVINA" u školi i u gradu (na rivi) volonteri KMM-a postavili su dva cilja:

- prikupiti određena novčana sredstva za realizaciju programa Zaklade,
- animirati sugrađane i potaknuti ih da postanu donatori, ne samo novčanih sredstava, nego i matičnih stanica.

Iz novčanog dijela nagrade Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva financiraju se:

- troškovi informiranja i promidžbe volonterske inicijative radi kvalitetnije realizacije (letci, plakati, panoi...),
- svečanost po završetku akcije ("Bal volontera"),
- simbolične nagrade i tiskanje priznanja – zahvalnica mladim volonterima,
- dio troškova odlaska ekipe članova KMM-a na FESTIVAL MATEMATIKE u Pulu (travanj 2011.).

Postoje i one stvari koje su uradili, a da nisu bile zacrtane u volonterskoj inicijativi:

1. Volonteri KMM-a već godinama kontinuirano podržavaju projekt zaštite dupina u lošinjskom akvatoriju, a ove godine "usvojili" su petog po redu dobrog dupina po imenu Santiago.
2. Volonteri KMM-a podržali su i aktivno se uključili u akciju prikupljanja pomoći za starije i ne-moćne osobe u organizaciji Udruge "MI" kupnjom i distribucijom prigodnih kalendara kao i karata za humanitarni koncert "Na valovima života" koji je također organizirala Udruga "MI".
3. Volonteri su sudjelovali u akciji "Udruge za udругu" na danima volontera koja je održana u gradskom parku također u organizaciji Udruge "MI".
4. Izvršene su i novčane uplate ili organizirani pozivi naših volontera na brojeve 060/.... za još nekolicinu pojedinačnih slučajeva (bolest – lijekovi ili operacija, hrana, siromaštvo, elementarne nepogode) u raznim mjestima Republike Hrvatske, ali i izvan RH.
5. Volonteri su se svojim prilogom uključili i u humanitarne akcije organizirane na TV programima: "RTL pomaže djeci" i "Uz nas niste sami" (HRT).
6. Volonteri KMM-a redovito podržavaju UNICEF-ove akcije kupnjom i prodajom njihovih čestitki i poklona pred božićno-novogodišnje blagdane, ali isto tako financijski pomažu i projekte UNICEF-a :
  - Prve 3 su najvažnije
  - Prve 3 su još važnije
  - Rodilišta - prijatelji djece
  - Stop nasilju među djecom (Škole bez nasilja)
  - Svako dijete treba obitelj
  - Škole za Afriku
7. Naši volonteri rado se uključuju i daju podršku organiziranju humanitarnih koncerata kupnjom i distribucijom karata kao i izradom "poruka" koje prezentiraju na samim koncertima:
  - koncert za nastradale na Haitiju
  - koncert "NA VALOVIMA ŽIVOTA" u organizaciji Udruge "MI"
  - koncert "RUKE ZA JAPAN" za stradale od potresa i tsunamija u Japanu

Voditelj KMM-a: Davor Belaić
Predsjednica KMM-a: Ivana Gabela, učenica

V.V.

Generacija Za V

**POJAM I MODELI
ŠKOLSKOG
VOLONTIRANJA U
ZEMLJAMA RAZVIJENE
DEMOKRACIJE**

POJAM I MODELI ŠKOLSKOG VOLONTIRANJA U ZEMLJAMA RAZVIJENE DEMOKRACIJE

Ukoliko se osvrnemo na međunarodnu praksu i iskustvo zemalja Europske unije i šire - Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, vidljivo je da postoje različite prakse i primjeri koji ukazuju na dugu tradiciju uključivanja, poticanja i razvoja volonterstva unutar obrazovnih institucija. Zemlje u međunarodnom okruženju imaju uspostavljene i razvijaju različite pristupe školskom volontiranju – od klasičnog pristupa koncepta školskog volontiranja do različitih programa usmjerenih na razvoj i aktivno uključivanje djece i mladih u učenje kroz djelovanje u zajednici i okruženju u kojem se obrazovna ustanova nalazi. U daljnjem tekstu nalazi se nekoliko primjera postojeće prakse školskog volontiranja te primjer programa „Učenje zalaganjem u zajednici“ (eng. Service learning)²³ uspostavljen u srednjim školama u Nizozemskoj. Ovdje je taj primjer naveden jer se u praksi pokazalo da se putem ovog programa, koji je obavezan u okviru obrazovnog sustava, kod djece i mladih razvijaju vrijednosti solidarnosti, spremnosti za uključivanje i pomoć drugima te djeca i mladi u značajnim postotcima nastavljaju volontirati u različitim aktivnostima u zajednici. Nadamo se da ćete u navedenim primjerima naći inspiracije i motiva za nove ideje koje su primjenjive za uključivanje učenika i volonterske programe u okviru vaših škola.

Slovenija²⁴

Koncept razvoja školskog volontiranja u Sloveniji poprilično je razvijen, zahvaljujući slovenskoj nevladinoj organizaciji „Slovenska filantropija“ koja već dugi niz godina strukturirano radi sa školama na promociji volontiranja i različitim oblicima volontiranja učenika. U području izobrazbe za volontiranje, kao i u publiciranju u ovom području, Slovenska filantropija surađuje sa Zavodom za školstvo Republike Slovenije.

Ovaj koncept počeo se razvijati početkom 1990-ih u slovenskim školama, a obuhvaća dva segmenta. U osnovnoj školi učenici najčešće pomažu u učenju svojim vršnjacima i kolegama iz nižih razreda, a škola priprema učenike volontere te organizira njihov rad. U srednjoj školi, učenici volonteri sudjeluju u volonterskim projektima koje škola organizira. Volonterski projekti mogu biti dio izbornih predmeta u srednjoj školi, ali ovo nije obavezni dio školskog kurikuluma.

Volonterske aktivnosti učenika u srednjim školama razvijenije su i zastupljenije od volontiranja učenika u osnovnim školama.

Italija

Naziv projekta: Volontaula (Razred volontera) - Volontiranje u srednjim školama pod nazivom 'Volontaula'. U gradu Cinisello Balsamo učenici jedne srednje škole u suradnji s profesorima i predstavnicima jedne lokalne organizacije (Anffas) osnovali su Volontaulu (volonterski razred) te se povezali s drugim srednjim školama iz lokalne zajednice, organizirali edukacije i volonterske aktivnosti

²³ Više informacija o konceptu „Učenje zalaganjem u zajednici“ može se dobiti na internetskoj stranici http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=75222

²⁴ Izvor informacija: Mikuš Kos, A.: Prostovoljno delo v školstvu, Slovenska filantropija, Ljubljana, 1999.

u drugim srednjim školama, kreirali 'informativni šalter' kako bi dali učenicima informacije kako i gdje volontirati. Redovno organiziraju volonterske aktivnosti i promocije volonterskog rada u zajednici.

Naziv projekta: Ljubazno ljeto - Projekt koji promovira Općina Legnano i Regionalni šalter škola volontiranja. Cilj je projekta razvoj međugeneracijske solidarnosti potičući proces integracije i izbjegavajući rizik marginalizacije.

Volonteri iz srednjih škola organiziraju druženje sa starijima kroz telefonsku liniju, posjete, obavljanje kupovine i kupnju lijekova. Volonterima pružaju podršku socijalni radnik i kontakt profesor. Pronalaženje volontera razvija se korištenjem pristupa osobne predaje/osobnim kontaktima - uključeni pozivaju svoje prijatelje i poznanike. Ujedno, volonteri s više iskustva mentori su novim volonterima.

Naziv projekta: Volontiranje obrazuje/educira - Projekt provodi talijanska organizacija Ciessevi²⁵. Projekt se provodi u suradnji s nekoliko srednjih škola. Cilj je projekta osnaživanje društvenih vještina kao alat koji će doprinijeti nenasilnom ponašanju u školi i to kroz transformiranje negativnih iskustva i ponašanja u pozitivna. U projekt su uključene i organizacije civilnog društva kao organizatori volontiranja, škola i obitelji.

Naziv projekta: Slučajni klaun - Projekt provodi Gimnazija za društvene znanosti u suradnji s organizacijom "Veronica Sacchi" i Ciessevi. Cilj je projekta naučiti i razviti pojedine tehnike klauna i organizirati humanitarna događanja u bolnicama za djecu ili za starije. Učenici su sudjelovali na edukacijama s ciljevima da bolje upoznaju samog sebe i da rade na svojim emocijama kako bi naučili kako drugima 'pomoći s osmijehom'.

Ciessevi - Centro Servizi per il Volontariato nella provincia di Milano izdao je priručnik „Mladi“. Priručnik je namijenjen školama koje su zainteresirane za razvoj školskog volontiranja te daje konkretne smjernice i podršku usmjerenu na orijentaciju mladih u volontiranju, pregled uključivanja učenika u volonterske aktivnosti dajući opise konkretnih primjera te smjernice za bolji i kvalitetniji rad s učenicima.

Publikacija opisuje inicijative u osnovnim školama koje su usmjerene na razvoj aktivnog građanstva među djecom. Ujedno, u publikaciji se naglašava važnost edukacije kojom se nastoji kod djece izgraditi svijest o tome što je volontiranje, gdje se škola nalazi u tom procesu, a gdje ostali akteri u okruženju. Ujedno, publikacija nudi i pregled aktualnosti kod učenika te prema tome usmjerava način komunikacije s učenicima. Preporuča se razlikovanje ciljnih skupina s obzirom na dob mladih: npr. komunikacija za mlade između 14 i 16 godina drugačija je od komunikacije s mladima između 18 i 20 godina itd.

Publikacija nudi različite preporuke uključujući:

- korištenje iznošenja osobnih iskustava učenika o uključenosti u volonterske aktivnosti;
- organiziranje vršnjačkih edukacija tražeći lidere i učenike koji su se spremni uključiti i druge;

²⁵ Ciessevi - Centro Servizi per il Volontariato nella provincia di Milano
 Neporfinta organizacija usmjerena na pružanje podrške razvoju organizacija civilnog društva i promociji i razvoju volonterstva za grad Milano i okolicu. Više informacija na internetskoj stranici <http://www.ciessevi.org/>

- prilikom rada s učenicima potrebno je koristiti neformalni stil komunikacije s jasno definiranim pravilima, uključujući i brzu i učinkovitu komunikaciju korištenjem novih tehnologija (npr. sms, facebook i sl.);
- tijekom edukacije naglašavati volonterski rad u pozitivnom svjetlu;
- prilikom rada s mladima potrebno je raditi na njihovom osjećaju pripadnosti;
- u komunikaciji s njima potrebno je uzimati u obzir da je to generacija koja skoro 100% gleda TV par sati dnevno.

Republika Češka²⁶

Program Veliki brat i velika sestra orijentiran je na djecu s problemima u ponašanju i učenju, a realizira se kroz njihove međusobne susrete sa studentima. Sastaju se jednom tjedno, provode nekoliko sati zajedno kroz razgovore, igru, zabavu i učenje. Volonteri studenti prolaze edukaciju s psiholozima, defektolozima i ostalim potrebnim stručnim suradnicima kako bi se bolje snalazili u problematičnim situacijama od kojih se najviše ističu problemi s drogom i oni emocionalnog karaktera. Program je zaživio u trinaest čeških gradova, a pozitivni rezultati utjecaja Velikog brata i Velike sestre programu otvaraju sva vrata obrazovnih ustanova.

Kraljevina Nizozemska²⁷

2007. godine Vlada Kraljevine Nizozemske donijela je zakon o uvođenju programa "Učenje zalaganjem u zajednici" u kurikulum za srednje škole s ciljem da se potakne razvijanje vještina kod mladih ljudi neophodnih za aktivno sudjelovanje u društvu. Svaki učenik u okviru srednjoškolskog obrazovnog procesa mora odraditi 30 sati u zajednici kroz aktivnosti neprofitnih organizacija bez financijske nadoknade. Tih 30 sati provodi se jednom tjedno u razdoblju od tri mjeseca. Iskustva tog programa pokazuju da su mladi ljudi spremni nastaviti s aktivnostima u zajednici kroz volonterski angažman i nakon što odrade obveznih 30 sati.

Škole su odgovorene za provedbu u okviru kurikulumu. Ujedno, odgovorne su za pripremu, provedbu i evaluaciju/procjenu uspješnosti odrađenih sati učenja ulaganjem u zajednicu svakog učenika.

Dosadašnja praksa pokazala je da se otvaraju nove mogućnosti kroz provedbu tog programa. Uspostavljaju se nova partnerstva, povećava se interes društveno odgovornih poduzeća za sudjelovanjem, razvijaju se novi projekti, neprofitne organizacije uključuju veći broj mladih u svoje aktivnosti. Ujedno, kroz praksu se pokazalo da uspješnost programa učenja zalaganjem u zajednici ovisi o suradnji među školama, neprofitnih organizacija, a ponekad i lokalne/regionalne samouprave.

²⁶ Izvor: Čulum, B. (Rijeka, 2003.), Škola u promociji volontiranja: Hrvatsko i američko iskustvo, Diplomski rad

²⁷ Izvor informacija: internetska stranica nizozemske organizacije MOVISIE: <http://www.movisie.nl/eCache/ENG/1/15/032.html>

Sjedinjene Američke Države²⁸

Spektar aktivnosti u školama SAD-a raznolik je i gotovo u svim osnovnim i srednjim školama može se pronaći neki oblik volonterskog rada, bilo da se radi o volonterima iz zajednice koji ulaze u školu, bilo da se radi o učenicima koji volontiraju u zajednici. Pojedini su volonterima draži administrativni poslovi, neki žele provoditi vrijeme u razredu i pružiti pomoć nastavnicima i/ili učenicima, neki organiziraju izlete, neki nude pomoć u poučavanju te bezbroj drugih aktivnosti.

Prema istraživanju provedenom u Sjedinjenim Američkim Državama od strane Odbora²⁹ osnovanog od Komisije za biheviorističke i društvene znanosti i obrazovanje Nacionalnog vijeća za istraživanje provedenog 1997./98., dobiveni su podatci da su volonteri provodili niz aktivnosti koje su se uz kontinuirano bogaćenje novima, zadržale i do danas:

- podučavanje učenika kojima je bila potrebna posebna pomoć u vještinama čitanja, pisanja i matematike,
- razvijanje vještina u engleskom jeziku kod djece koja su imigrirala u SAD,
- vršenje uloge mentora i uzora,
- savjetovanje djece s poteškoćama u odabiru zanimanja,
- poticanje učenika da se bave umjetnošću i književnošću kroz predavanja i demonstracije,
- pomaganje u praktičnim primjenama umjetnosti i zanata,
- organiziranje i vođenje informatičkih radionica,
- praćenje zbora i ostalih glazbenih događanja,
- pomaganje učenicima u organizaciji izložba, znanstvenih natjecanja, školskih novina te radijskih i dramskih događaja,
- predavanja na temama u kojima volonter ima iskustva i znanja,
- asistiranje u školskim knjižnicama,
- pomoć kod organiziranja izleta i na terenu,
- savjetovanje i pružanje podrške učenicima kod natjecanja i sportskih događanja.

²⁸ Izvor: Čulum, B. (Rijeka, 2003.), Škola u promociji volontiranja: Hrvatsko i američko iskustvo, Diplomski rad

²⁹ Odbor je osnovan na zahtjev Američkog ministarstva za prosvjetu.

VIII.

Generacija za V

**PREGLED
ISTRAŽIVANJA**

U Republici Hrvatskoj provedena su u zadnjih 15-tak godina različita istraživanja o volonterstvu. Sva od navedenih istraživanja uključuju u nekom vidu i volontiranje u okviru obrazovnog sustava:

- *“Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad” SMART, 2001.* - Rezultati istraživanja objavljeni su u publikaciji *“Biti volonter/ka”*. Publikacija se nalazi u knjižnici Udruge za razvoj civilnog društva.
- *“Volonterizam i javne institucije”, izdano u suradnji sa Zidom, Crna Gora i mrežom SEEYN, Volonterski centar Zagreb, 2003.*
- *«Istraživanje o volonterstvu», Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, 2005.* - Rezultati istraživanja dostupni su u Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva.
- Project „Albert Einstein“ See Volunteers in See – rezultati istraživanja, izdano u suradnji s mrežom SEEYN, Fresta-om i UNV-om, Volonterski centar Zagreb, 2005.
- *Volonterstvo i razvoj zajednice - sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici, SMART, 2006.* - Rezultati istraživanja objavljeni su u publikaciji *“Volonterstvo i razvoj zajednice - sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici”*. Publikacija se može dobiti u Udruzi za razvoj civilnog društva SMART.
- *Volontiranje, stavovi i praksa – rezultati istraživanja, Udruga Mi, Udruga Most, 2007.* - Rezultati istraživanja objavljeni su u publikaciji *“Volontiranje, stavovi i praksa – rezultati istraživanja”*. Publikacija se može dobiti u udrugama Mi i Most.
- *Koliko nas volontira?, istraživanje provedeno na internetu, Moj posao, 2006.*
www.moj-posao.net
- *Volontiranje studenata zagrebačkog Sveučilišta, Studij za socijalni rad, Sveučilište u Zagrebu, 2006.*

Uz navedena istraživanja, koja su ciljano bila usmjerena na istraživanje volonterstva, u okviru sljedećih istraživanja jednim je malim dijelom pokrivena i problematika volonterstva:

- *«Udruge u očima javnosti: percepcija, izazovi, mogućnosti», naručitelj - Academy for Educational Development u organizaciji i provedbi - Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2005.*
- *“Praćenje siromaštva u Hrvatskoj”, Hrvatski Caritas i Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve, 2002.*
- *CIVICUS-ov indeks civilnog društva u Hrvatskoj, CERENEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija i CIVICUS - Svjetski savez za građansku participaciju, 2005.*
- *Europsko istraživanje vrijednosti, 1999./2000.*

Rezultati istraživanja pokazuju da postoji pozitivan stav prema volontiranju te relativno visoki interes stanovnika Hrvatske za volontiranje. Prepoznata spremnost građana na volonterski rad može biti poticaj različitim subjektima društva da ulože resurse u razvoj određene razine infrastrukture i vrijednosti koje će omogućiti aktualizaciju volontiranja.

Unatoč još uvijek slabom istraživačkom okviru i nepostojanju usporednih istraživanja u vremenskoj perspektivi vezanim za područje volonterstva, iz navedenih istraživanja provedenih u proteklih deset godina ipak je vidljiv pomak te značajnija prisutnost problematike volonterstva u različitim društvenim istraživanjima koja se provode u Hrvatskoj.³⁰ To ukazuje na povećan interes stručne i akademske javnosti za problematiku volonterstva, čime ona izlazi izvan okvira interesa i djelatnosti samo organizacija civilnog društva. Time se ujedno uspostavljaju preduvjeti za razvoj kvalitetnih i adekvatnih mehanizama i programa usmjerenih ka razvoju volonterstva.

---

30 Pretraživanjem internetske baze podataka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kolovozu 2006. godine na ključnu riječ *volont** dobiva se 45 bibliografskih jedinica što je znatno više nego 2001. kada je od strane stručnog osoblja Sveučilišne knjižnice u Rijeci provedeno istraživanje putem kojeg su dobivene samo 2 bibliografske jedinice na istu ključnu riječ.

VIII.

Generacija za V

**PREGLED
ZAKONSKOG UREĐENJA
VOLONTERSTVA U RH**

PREGLED ZAKONSKOG UREĐENJA VOLONTERSTVA U RH

Iako smo u prethodnim poglavljima naglašavali relevantne dijelove Zakona o volonterstvu, ovdje još jedanput izdvajamo njegove najvažnije dijelove.

Zakon o volonterstvu usvojio je Hrvatski sabor 18. svibnja 2007. godine te njime uredio volontiranje u Hrvatskoj.

Zakon pojašnjava definiciju volontera i volontiranja, odnos korisnika i pružatelja volonterskih usluga, naknade troškova, osiguranja, oporezivanje; navodi temeljna načela volontiranja; uređuje samo organizirano ili formalno volontiranje temeljem ugovora o volontiranju; navodi prava i obveze organizatora volontiranja kao i samih volontera; uređuje situacije u kojima se obvezno sklapaju ugovori o volontiranju te uređuje evidentiranje volonterskog rada (potvrda ili volonterska knjižica).

Volontiranje prema Zakonu o volonterstvu

Zakon o volonterstvu definira volontiranje kao "...dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit..., bez postojanja uvjeta isplate, novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi."

Osim toga, Zakon precizno naglašava što se sve ne smatra volontiranjem:

- Obavljanje usluga koje su u suprotnosti s Ustavom RH;
- Obavljanje usluga za koje postoji uvjet isplate, a bez zasnivanja radnog odnosa uređenog ZOR-om;
- Obavljanje poslova za koje se inače zasniva radni odnos sukladno ZOR-u;
- Stručno osposobljavanje;
- Obavljanje usluga koje je jedna osoba obvezna pružiti drugoj na temelju ugovora (NE volonterskog), zakona ili drugog propisa;
- Izvršavanje posebnih obveza sukladno sudskim odlukama;
- Obavljanje usluga u obiteljskim, prijateljskim i susjedskim odnosima;
- Besplatno davanje novca ili imovine.

Organizatori volontiranja prema Zakonu o volonterstvu

Zakon o volonterstvu nabroja tko sve može biti organizator volontiranja:

- Udruge
- Zaklade
- Fondacije
- Sindikati
- Vjerske zajednice
- Javne ustanove
- Turističke zajednice
- Državna tijela
- Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Zakon određuje da organizatori volontiranja ne mogu biti fizičke osobe i profitne pravne osobe (tvrtke, kompanije...).

Volonteri prema Zakonu o volonterstvu

Sukladno Zakonu o volonterstvu, volonter može biti fizička osoba starija od 15 godina koja ima punu poslovnu sposobnost.

Volontiranje osoba mlađih od 18 godina omogućeno je Zakonom uz posebne uvjete:

- uz pisanu suglasnost zakonskog zastupnika;
- ne smiju volontirati izvan granica RH bez pratnje zakonskog zastupnika;
- ne smiju biti uključeni u dugotrajno volontiranje (u trajanju duljem od 20 sati tjedno kontinuirano tri mjeseca).

Zakon postavlja ograničenje za osobe koje su počinile neka kaznena djela prilikom volontiranja na aktivnostima s djecom, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim osobama, osobama lišenim poslovne sposobnosti i sl.

Posebnu brigu pri uključivanju maloljetnih osoba s navršених 15 godina i starijih maloljetnih osoba u volonterske aktivnosti potrebno je posvetiti pisanoj suglasnosti, primjerenosti aktivnosti (koje ne smiju biti prepreka njihovom zdravlju, razvoju i uspješnom izvršavanju školskih obveza) te nadzoru i vođenju (organizatora volontiranja, korisnika volontiranja, zakonskih zastupnika maloljetnih volontera te drugih odraslih osoba).

Volontiranje osoba mlađih od 15 godina dopušteno je na način da su uključeni u "odgoj za volontiranje" kroz odgojno-obrazovne institucije.

Odgoj za volontiranje

Kod osoba mlađih od 15 godina postoji dodatni dio koji je potrebno uvažiti prilikom njihova uključivanja u volonterske aktivnosti. Osim pisane suglasnosti zakonskog zastupnika, značajno je tko je organizator volontiranja. Prema Zakonu uvjet je da je organizator volontiranja odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi. Također, pažnja povećana odabiru aktivnosti povećana je jer je Zakon predvidio da se uz osiguranje podrške i nadzora treba osigurati i da sadržaj volonterskih aktivnosti ima ulogu odgoja i socijalizacije osobe.

Pisana suglasnost

Zakon predviđa pisanu suglasnost zakonske zastupnice ili zastupnika. Preporučamo da pisanu suglasnost oblikujete tako da sadrži: osnovne informacije o inicijativi koju pokrećete, cilj inicijative, sudionike, vrijeme susreta te kontakt podatke koordinatora.

Ugovor o volontiranju

Zakon o volonterstvu predvidio je sklapanje ugovora o volontiranju i to u usmenom ili pisanom obliku.

Ipak, Zakonom su točno definirane situacije u kojima je obvezno sklapanje ugovora o volontiranju i to u situacijama kada je:

- volontiranje povezano s povećim rizicima za život i zdravlje volontera;
- volontiranje stranih državljana u Republici Hrvatskoj;
- volontiranje domaćih državljana u inozemstvu;
- dugotrajno volontiranje (najmanje 20 sati tjedno, najmanje tri mjeseca bez prekida);
- organizatori: vjerska zajednica, javna ustanova, turistička zajednica, državna i lokalna/područna tijela;
- volontiranje s djecom, osobama s invaliditetom, starim i nemoćnim te bolesnim osobama i onima lišenim poslovne sposobnosti (potpuno ili djelomično);
- na zahtjev volontera.

Ugovor mogu sklopiti **osobe s navršениh 15 godina i starija maloljetna osoba**, no uz suglasnost zakonskog zastupnika. Sadržaj ugovora definiran je Zakonom i prema njemu bitne su odrednice ugovora o volontiranju:

- podatci o ugovornim stranama te njihovu prebivalištu, odnosno sjedištu,
- mjesto i vrijeme trajanja volontiranja,
- prava i obveze volontera i organizatora,
- specifičnosti vezane za aktivnost volontiranja ili pružanje pojedine volonterske usluge,
- podatci o edukaciji za volontiranje,
- informacije o osobnoj sigurnosti tijekom volontiranja,
- troškovima (ukoliko ih ima) i načinu naknade (ukoliko je tako dogovoreno),
- obliku prestanka ugovora.

Primjer mogućeg ugovora o volontiranju

NAZIV ORGANIZACIJE, sa sjedištem u (*grad*), (*adresa sjedišta*) (u daljnjem tekstu: organizator volontiranja), MB: (*matični broj*), OIB: (*osobni identifikacijski broj*), što ga zastupa (*ime, prezime i funkcija osobe ovlaštene za zastupanje*),

i

Volonter/ka (*ime i prezime volontera/ke*), s prebivalištem u (*grad*), (*adresa prebivališta*), rođen(a) (*dan, mjesec i godina rođenja*), OIB: (*osobni identifikacijski broj*) (u daljnjem tekstu: volonter/ka),

u svrhu reguliranja statusa volontera/ke te međusobnih prava i obveza volontera/ke i organizatora volontiranja zaključuju

UGOVOR O VOLONTIRANJU

Članak 1.

Volonter/ka se ovim ugovorom obvezuje dobrovoljno ulagati osobno vrijeme, trud, znanje i vještine kako bi organizatoru volontiranja pružio/la volonterske usluge u razdoblju od ..... (*datum*) do ..... (*datum*) 2011. godine, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje.

Članak 2.

Organizator volontiranja prihvaća volonterske usluge volontera/ke u navedenom razdoblju na volonterskom mjestu pod nazivom (*upisati naziv volonterske pozicije*) namijenjenom (*kratki opis svrhe volonterske pozicije*).

Organizator volontiranja potvrđuje da poslovi koje će volonter/ka obavljati nemaju obilježja poslova za koje se osniva radni odnos sukladno Zakonu o radu, niti stručno osposobljavanje za rad u smislu članka 41. Zakona o radu.

Članak 3.

U pružanju volonterskih usluga iz članka 1. ovog ugovora volonter/ka se obvezuje i ovlašćuje obavljati sljedeće poslove:

1. (*nabrojati poslove koje će volonter/ka obavljati*)
- 2.
- 3.

Detaljan opis poslova, radnog vremena, ciljeva volonterske pozicije te ostali podatci vezani uz volontersku poziciju nalaze se u Aneksu 1. koji je sastavni dio ovog ugovora.

Članak 4.

Volonter/ka se obvezuje prisustvovati edukaciji vezanoj uz obavljanje preuzetih obveza koju će osigurati organizator volontiranja.

Volonter/ka se obvezuje pružati volonterske usluge odgovorno i ozbiljno te sukladno opisu posla i u skladu s uputama koje primi od organizatora volontiranja. Pri pružanju volonterskih usluga volonter/ka se obvezuje pridržavati dobivenih uputa i od njih ne odstupati. Ukoliko volonter/ka odstupa od dobivenih uputa, odgovara za svaku štetu koja bi iz njegovih/njezinih postupaka proizašla.

Volonter/ka je upoznat(a) i suglasan/na da sve povjerljive informacije koje se tiču organizatora volontiranja i volonterskog mjesta na kojemu radi mora čuvati i ne smije dijeliti s trećim osobama.

Volonter/ka se obvezuje svoje odgovornosti i dužnosti poštivati te se prema ugovorenim poslovima odnositi na odgovoran i ozbiljan način, u skladu sa Zakonom o volonterstvu, Etičkom kodeksu volontera te ostalim propisima koji uređuju područje volontiranja.

Članak 5.

Volonterske usluge iz članka 3. ovog ugovora volonter/ka pruža na vlastitu odgovornost.

Članak 6.

Organizator volontiranja obvezuje se prije početka pružanja volonterskih usluga osigurati volonteru/ki upute za rad i edukaciju adekvatnu zahtjevima poslova na kojima će volontirati. Organizator volontiranja se obvezuje volontera/ku upoznati s njegovim/njezinim pravima i obvezama, kao i pravima i obvezama organizatora volontiranja, koji proizlaze iz Zakona o volonterstvu (Narodne novine 58/07).

Organizator volontiranja obvezuje se tijekom ugovorenog trajanja volontiranja osigurati volonteru/ki podršku i nadzor od strane svojih djelatnika.

Organizator volontiranja upoznat je s obvezom izdavanja potvrde o volontiranju po završetku njegova/njezina volonterskog angažmana u kojoj trebaju biti navedeni svi bitni podatci predviđeni člankom 34. Zakona o volonterstvu.

Organizator volontiranja upoznat je s obvezom redovne evidencije volonterskih sati koje prikupi volonter/ka te obvezom podnošenja godišnjeg izvještaja o istima Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sukladno članku 33. Zakona o volonterstvu.

Organizator volontiranja potvrđuje da je upoznat sa svim ostalim obvezama koje za njega kao organizatora volontiranja proizlaze iz Zakona o volonterstvu, Etičkog kodeksa volontera te ostalim propisima koji uređuju područje volontiranja te da će se pridržavati njima propisanih standarda prilikom rada s volonterom/kom.

Članak 7.

Ukoliko volonteru/ki pružanjem volonterskih usluga nastane kakav trošak, organizator volontiranja se obvezuje taj trošak volonteru/ki nadoknaditi.

Volonter/ka se obvezuje organizatoru volontiranja ispostaviti račun za troškove nastale volontiranjem.

Članak 8.

Volonter/ka izjavljuje i svojim potpisom potvrđuje da ne postoje okolnosti koje mu/joj onemogućuju ili ga/ju bitno ometaju u obavljanju aktivnosti iz ugovora o volontiranju ili koje ugrožavaju život i zdravlje osoba s kojima će tijekom volontiranja dolaziti u kontakt.

Članak 9.

Ugovorne strane zadržavaju pravo na sporazumni raskid ugovora koji treba biti najavljen najmanje četrnaest (14) dana prije raskida ugovora i pri kojem će se dati jasna objašnjenja i razlozi za raskid ugovora.

U slučaju da jedna od ugovornih strana ne ispunjava obveze preuzete ovim ugovorom, isti će također biti raskinut, a svi eventualni sporovi koji se pojave između ugovornih strana u okviru ovog ugovora bit će riješeni mirnim putem.

Ukoliko ne dođe do dogovora, spor će se riješiti primjenom relevantnih propisa. Sud u (*mjesno nadležan sud oko kojeg su se sporazumjeli volonter/ka i organizator volontiranja*) bit će nadležan za rješavanje svih pravnih sporova proizašlih iz ovog ugovora.

Članak 10.

Ovaj ugovor stupa na snagu s danom potpisivanja. Ugovor je napravljen u dva (2) istovjetna primjerka od kojih po jedan primjerak zadržava svaka ugovorna strana.

(*mjesto*), (*datum sklapanja ugovora*)

VOLONTER/KA

ORGANIZATOR VOLONTIRANJA

(Ime i prezime)

(Ime, prezime i funkcija osobe ovlaštene za zastupanje)

Potvrda o volontiranju

Organizator volontiranja obavezan je izdati volonteru pisanu potvrdu o volonterskim aktivnostima. Kao pisana potvrda može poslužiti i Volonterska knjižica s obzirom da u sebi sadrži mogućnost bilježenja svih podataka propisanih Zakonom o volonterstvu.

Potvrda o volontiranju treba sadržavati:

- osobne podatke o volonterki ili volonteru,
- podatke o vremenu volontiranja,
- podatke o edukaciji,
- kratki opis volonterskih aktivnosti te
- ostale specifičnosti pojedinog oblika volontiranja.

Primjer potvrde o volontiranju

POTVRDA O VOLONTIRANJU

U naziv organizatora volontiranja

Sukladno Zakonu o volonterstvu, NN 58/2007, ovime potvrđujem da je volonter ***ime i prezime*** rođen *datum i mjesto rođenja*, s prebivalištem u *adresa*, volontirao na volonterskom mjestu *naziv mjesta* u organizaciji *naziv organizatora volontiranja* od *datum početka volontiranja* do *datum završetka volontiranja* godine.

Ime i prezime volontirao je ukupno *broj* sati u posljednje *broj* godine za potrebe odvijanja aktivnosti *naziv organizatora volontiranja*. Aktivnosti koje je obavljao uključuju:

-
-

Ime i prezime je u sklopu volontiranja prošao sljedeću edukaciju:

-
-

potpis odgovorne osobe organizatora volontiranja

volonter/ka

pečat organizatora volontiranja

Volonterska knjižica

IX.

Generacija za V

**ETIČKI KODEKS
VOLONTERA**

ETIČKI KODEKS VOLONTERA

Etički kodeks predstavlja skup vrijednosti, načela i standarda kojima se usmjerava proces organiziranog uključivanja volontera u aktivnosti za opću dobrobit.

Etički kodeks promiče najviše vrednote ustavnog poretka RH.

Njegov je cilj promicanje pozitivne prakse volontiranja i primjene načela i standarda volonterstva među organizatorima volontiranja, volonterima i korisnicima njihovih usluga.

Temeljna su načela Etičkog kodeksa volontera:

- Načelo sudjelovanja u društvenim procesima
- Načelo dobrovoljnosti i slobode izbora
- Načelo zabrane diskriminacije
- Načelo solidarnosti, promocije i zaštite ljudskih prava
- Načelo razvoja osobnih potencijala
- Načelo interkulturalnog učenja i razmjene
- Načelo zaštite okoliša i brige za održivi razvoj

Značenje tih načela opisali smo u poglavlju *Promocija volonterstva i informiranje učenika i nastavnika*.

U radu s djecom i mladima Etički kodeks ima značajno mjesto, stoga je važno učenike upoznati s njegovim sadržajem.

Osim općih načela, Etički kodeks donosi i načela po kojima trebaju postupati organizatori volontiranja, volonteri i korisnici volonterskih usluga:

a) za organizatore volontiranja

- Organizator volontiranja osmišljava i provodi volonterske programe koji imaju jasne i vidljive kriterije uključivanja volontera, praćenja i vrednovanja volonterskih aktivnosti te stvaraju ugodno i poticajno ozračje u kojem se volontere potiče na osobni razvoj kroz učenje, sudjelovanje u timskom radu i razmjenu sa suradnicima.
- Organizator volontiranja osigurava sigurno i poticajno okruženje za volontiranje te financijske, organizacijske i ljudske resurse koji su potrebni za realizaciju volonterskih aktivnosti vodeći računa o stručnosti i osposobljenosti volontera za rad s korisnicima.
- Organizator volontiranja ima odgovornost osigurati jednake mogućnosti uključivanja volontera te okruženje oslobođeno od svih oblika diskriminacije i uznemiravanja. Organizator je dužan uložiti napore u uklanjanje fizičkih, psiholoških, ekonomskih, socijalnih i kulturoloških prepreka pri uključivanju volontera koji su pripadnici različitih društvenih skupina.
- Organizator volontiranja poštuje slobodu odlučivanja svakog volontera o početku i završetku volonterskog angažmana.
- Organizator volontiranja informira volontere s načinom rada organizacije, pravilima organizatora i zahtjevima posla koji odgovaraju znanju, vještinama i prethodnom iskustvu volontera. Volonteri imaju pravo na sve informacije koje se tiču njihovog volonterskog angažmana.

- Organizator volontiranja potiče volontere na sudjelovanje u odlučivanju o stvarima koje se tiču volontiranja te im se nastoji omogućiti da pridonose organizaciji na načine koji sami odaberu.
- Prilikom uključivanja maloljetnih volontera, organizator volontiranja posebnu pažnju posvećuje nadzoru i podršci u cilju zaštite volontera, a u suradnji s roditeljima/skrbnicima i odgojno obrazovnim ustanovama.
- Organizator volontiranja s posebnom pozornosti poduzima mjere zaštite korisnika volonterskih aktivnosti primjenjujući postojeće domaće i međunarodne propise koji se odnose na određene ciljne skupine.
- Organizator volontiranja potiče organizacijsku kulturu u kojoj je volonterski doprinos poželjan i cijenjen.
- Organizator volontiranja vodi urednu evidenciju o volonterima, njihovom doprinosu i volonterskim aktivnostima.

b) za volontere

- Volonteri imaju pravo i dužnost biti upoznati sa Zakonom o volonterstvu i Etičkim kodeksom i drugim pravilnicima i postupcima organizatora volontiranja.
- Volonteri u svome radu njeguju i promiču rad za opće dobro cijele zajednice.
- Volonteri poštuju integritet i dostojanstvo svih suradnika i u organizaciji djeluju kao dio tima.
- Volonteri se tijekom volonterskih aktivnosti ponašaju u skladu s misijom i vizijom organizacije u kojoj djeluju i na raspolaganje joj stavljaju samo ona znanja, vještine i sposobnosti koje ne nadilaze njihove mogućnosti.
- Volonteri poštuju misiju i pravila organizacije u kojoj djeluju, poštuju zdravstvene i druge standarde sigurnosti kako bi umanjili rizik nanošenja štete sebi, organizatoru volontiranja i korisnicima.
- Volonteri poštuju i uvažavaju različitosti osobnosti, stavova, sustava vrijednosti i životnih uvjeta korisnika volonterskih usluga. Volonteri u radu s korisnicima ne nameću svoja vjerska, politička i druga osobna uvjerenja te nastoje prepoznati i izaći u susret njihovim individualnim potrebama.
- Volonteri ni na koji način ne zloupotrebjavaju uspostavljeni odnos s korisnicima radi zadovoljavanja svojih emocionalnih, fizičkih, financijskih i drugih potreba.
- Volonteri se suzdržavaju od aktivnosti koje mogu narušiti ugled organizatora volontiranja i korisnika. Svoj rad predstavljaju na istinit i afirmativan način. U javnim nastupima ne smiju davati netočne ili nejasne podatke koji bi mogli primatelja informacije dovesti u zabludu.
- Volonteri poštuju povjerljivost podataka o korisnicima. Svako prikupljanje podataka takve prirode mora dobiti suglasnost korisnika i organizatora volontiranja.
- Ukoliko imaju dilema ili problema u ispunjavanju volonterskih aktivnosti, volonteri se trebaju obratiti isključivo odgovornim osobama u organizaciji.

c) *za korisnike volontiranja*

- Korisnik volontiranja ima pravo biti upoznat sa Zakonom o volonterstvu, Etičkim kodeksom te drugim pravilnicima i procedurama organizatora volontiranja od kojeg prima volonterske usluge.
- Ukoliko prima volonterske usluge, korisnik prihvaća temeljna etička načela organizatora volontiranja, Etičkog kodeksa i Zakona o volonterstvu.
- Korisnik volontiranja ima pravo odbiti volonterske usluge.
- Korisnik volontiranja dužan je organizatoru volontiranja prijaviti svako neprikladno ponašanje volontera kojim se kompromitira etički kodeks volontera i druge volontere.

X.

Generacija za V

**MALI VODIČ
OSNOVNIH
POJMOVA**

MALI VODIČ OSNOVNIH POJMOVA

EVALUACIJA/ PROCJENA USPJEŠNOSTI	Periodično vrednovanje/procjena djelotvornosti, učinkovitosti, utjecaja i relevantnosti volonterskog programa u školi. U proces evaluacije/procjene uspješnosti preporučljivo je uključiti učenike, nastavnike/profesore i stručno osoblje škole, mentore te roditelje ukoliko to okolnosti omogućuju.
INDIKATORI/ POKAZATELJI	Mjerljivi elementi koji ukazuju u kojoj mjeri su ostvareni ciljevi volonterskog programa u školi.
KOORDINATOR VOLONTERA / VODITELJ VOLONTERSKOG PROGRAMA U ŠKOLI	Osoba koja koordinira volontere, informira i motivira učenike na volontiranje, pruža im podršku u pronalaženju volonterskih pozicija u koje se mogu uključiti, ujedno je zadužena i za vođenje dokumentacije o volonterima, poslovima/aktivnostima koje obavljaju, njihovom angažmanu, njihovim znanjima i vještinama.
KORISNIK	Korisnica ili korisnik volontiranja fizička je ili pravna osoba koja prima usluge volontera.
MALOLJETNI VOLONTER	Osobe koje su uključene u volonterske aktivnosti, a mlađe su od 18 godina prepoznate su prema Zakonu pod pojmom "maloljetni volonter".
MENADŽMENT VOLONTERA	Podrazumijeva proces planiranja volonterskog programa. On nam daje odgovore na pitanja zašto uključujemo volontere, što time postizemo, kako i gdje ih uključujemo, tko i kada treba nešto učiniti i za što je odgovoran.
ODGOJ ZA VOLONTIRANJE	Prilikom uključivanja maloljetnih osoba mlađih od 15 godina u volonterske aktivnosti, ono može biti samo u svrhu odgoja i obrazovanja na način koji pridonosi njihovu razvoju i socijalizaciji. Uvjet je da organizator volontiranja bude odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.
ORGANIZATORI VOLONTIRANJA	Organizator volontiranja je organizacija koja organizira volontiranje. Sukladno Zakonu o volonterstvu organizator volontiranja može biti udruga, zaklada, fondacija, vjerska zajednica, javna ustanova, turistička zajednica, državna tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga neprofitna pravna osoba koja organizira volontiranje.

PROJEKT	Projekt je sredstvo organiziranja međusobno povezanih aktivnosti u redosljed kako bi se ostvarili unaprijed zadani ciljevi u određenom vremenskom razdoblju.
VOLONTERSKA AKCIJA	Volonterska akcija je aktivnost koja u vrlo kratkom roku (od nekoliko sati do nekoliko dana) uključuje veći broj volontera u rješavanju konkretnih problema u zajednici za ostvarivanje određenih ciljeva. Volonterska akcija također ima svoje faze utvrđivanja potreba, ciljeva, rezultata i proces praćenja provedbe i postignutog, no njeno je značajno obilježje upravo kratko vremensko trajanje i veći broj uključenih osoba.
VOLONTER	Sukladno opisu pojma volontiranja, volonter je svaka osoba koja ulaže svoje iskustvo, znanje i vještine za dobrobit drugog bez novčane naknade. Sukladno Zakonu o volonterstvu, volonter/ka je "poslovno sposobna osoba koja volontira u Republici Hrvatskoj, odnosno koja volontira u inozemstvu, sukladno važećim nacionalnim i međunarodnim propisima, ukoliko nije drukčije uređeno Zakonom". Osim dobre volje postoji još jedan dodatni uvjet da bi osoba mogla volontirati, a to je da je osoba navršila najmanje 15 godina. Djeca prema Zakonu o volonterstvu ne mogu biti volonteri, ali mogu biti uključeni u tzv. „odgoj za volontiranje“.
VOLONTIRANJE	Prema Zakonu volontiranjem se smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen Zakonom bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako Zakonom nije drukčije određeno. U samoj definiciji volontiranja naglašena su 4 kriterija: dobrovoljnost, ulaganje, dobrobit te neuvjetovanost.
ZAJEDNICA	Pojam zajednice za potrebe ovog teksta odnosi se na određenu skupinu ljudi koju povezuje neko zajedničko obilježje, bilo zemljopisno područje na kojem žive, pripadnost nekoj skupini i sl. To može biti: vjerska zajednica, gradska četvrt, školska zajednica i sl.

XI.

Generacija za V

**POPIS KORIŠTENE
LITERATURE I LINKOVA**

POPIS KORIŠTENE LITERATURE I LINKOVA

- Bagić, A., Gerasimovska – Kitanovska, B., Milenković, N., Stanković, N., Stubbs, P., Škrabalo, M., Vesić, A. (2002): *S evaluacijom na TI – evaluacijski priručnik za civilne inicijative*, Quaker Peace and Social Witness, Sarajevo
- Ćulum, B. (2003): *Škola u promociji volontiranja: Hrvatsko i američko iskustvo*, Diplomski rad, Rijeka
- Ellis, S. (1994): *The Volunteer Recruitment Book* Philadelphia: Energize, Inc.
- Forčić, G. (2007): *Volonterstvo i razvoj zajednice – sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici*, Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka
- Forčić, G., Ćulum, B., Šehić Relić, L. (2007): *Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Smjernice za rad s volonterima*, SMART, Rijeka
- Ivelja, N., Milinković, D., Škopelja, S. (2004): *O volonterskom radu*. Udruga MI - Volonterski centar, Split
- Ivelja, N., Škopelja, S. (2001): *Priručnik za volontere*, Udruga MI Split - Volonterski centar, Split
- Jeđud, I., Kordić, I. (2009). *Volonterski menadžment po mjeri – smjernice za rad s volonterima u javnim ustanovama*. Volonterski centar Zagreb, Zagreb
- Jurić D. (2007): *Volonterski menadžment*, Volonterski centar Zagreb, Zagreb
- Jarene Frances Lee, Julia M. Catagnus (1999) *Supervising Volunteers - An Action Guide for Making Your Job Easier*, Energize, Inc., Philadelphia
- Kordić I. (2009): *Zagrebački volonterski servis*, Volonterski centar Zagreb, Zagreb
- Ledić, J. (2001): *Biti volonter/volonterka?*, Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka
- MecCurley, S., Lynch, R. (1998): *Essential Volunteer Management*. Directory for Social Change. London
- MecCurley, S., Lynch, R. (1996): *Volunteer Management mobilizing all the Resources in the Community*, Heritage Arts Publishing, London
- Flanagan, J. (1981): *The Successful Volunteer Organization*, Contemporary Books, Inc., Chicago
- Noyes-Campbell, K. i Ellis, J.S. (1995): *The (Help!) I-Don't-Have-Enough-Time guide to volunteer management*, Energizer, Inc., Philadelphia

- Lee, J.F. i Catagnus, J.M (1999): *What we learned (the hard way) about supervising volunteers*, Energizer, Inc., Philadelphia
- Pavić-Rogišić, L. (2004): *Naša zajednica naša odgovornost: priručnik za uspješno organiziranje lokalne zajednice*, ODRAZ - održivi razvoj zajednice,
- Raffai A., Đorđević I., Kruhonja, K. (2004): *Volonteri u izgradnji mira i zajednice – Prikaz programa s primjerima radionica i radnim materijalom za trenere i trenerice*, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava
- Topčić, D. (2001): *Priručnik za rad s volonterima*, Udruga MI i Volonterski centar Split
- *Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva*, <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>
- *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*
- *Zakon o volonterstvu* NN 58/2007
- *Etički kodeks volontera* NN 55/2008
- *Zakonsko uređenje volonterstva u Republici Hrvatskoj*, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
- Edukacijski materijali Volonterskog centra Osijek, Volonterskog centra Zagreb, Udruge za razvoj civilnog društva SMART
- <http://ss-zeljeznickatehnicka-moravice.skole.hr/>
- <http://www.movisie.nl/eCache/ENG/1/15/032.html>
- <http://www.gimnazija-ekumicica-opatija.skole.hr/>
- <http://www.hmvc.net>

„Kroz volontiranje sam stekla nove prijatelje, znanje i iskustvo. Najviše me veselilo to što sam mogla pomagati djeci s Downovim sindromom. Nekako su posebni.“

Elena, 16. g., volonterka

„Volontirala sam u Domu za psihički bolesne odrasle osobe. Kroz volontiranje sam stekla novo iskustvo i razbila predrasude prema tim ljudima jer sam ih se prije pomalo bojala. Najviše mi se sviđalo to što su se oni radovali našem dolasku i što smo se odlično provodili s njima.“

Valentina, 16. g., volonterka

„Volim pomagati ljudima i sreća drugih me veseli. U školi sam pomagala djeci u produženom boravku i posjetila sam azil za pse. Volontiranje mi je pružilo duhovnu puninu i veselje koje mi ne može pružiti niti jedna druga aktivnost.“

Milica, 14. g., volonterka

„Pružao sam prvu pomoć, podučavao mlade volontere o ovisnostima, humanom odgoju, opasnostima od mina i dežurao za vrijeme norijade. Dobio sam jedno veliko iskustvo, nova znanja i stekao sam puno prijatelja. Ipak, najveća mi je nagrada vidjeti osmijeh na licima svih onih kojima sam pomogao.“

Mato, 16. g., volonter

XIII.

Generacija za V KONTAKTI REGIONALNIH VOLONTERSKIH CENTARA

101

U Hrvatskoj djeluju četiri regionalna volonterska centra - u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku. Glavna je svrha regionalnih volonterskih centara promoviranje i razvoj volonterskih aktivnosti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, omogućujući edukaciju u području menadžmenta volontera, povezivanje potencijalnih volontera s prilikama za volontiranje - usklađivanje potreba organizacija za volonterima i građana koji žele volontirati, vođenje informacijskih i promotivnih kampanja, pisanje i tiskanje publikacija koje se odnose na upravljanje volonterima, provođenje istraživanja u području volonterskog rada. Volonterski centri ne predstavljaju se kao „vlasnici“ volontiranja, nego postupaju proaktivno pružajući potporu u organiziranju volontiranja.

Regionalni volonterski centri okupljeni su u Hrvatsku mrežu volonterskih centara čiji je osnovni cilj razvoj volonterstva u Hrvatskoj putem utjecaja na javne politike i pravno okruženje, promociju i uspostavljanje standarda za edukaciju u području volonterstva i volonterskog menadžmenta, informiranjem i osiguranjem standarda kvalitete usluga volonterskih centara i razvoja dobre prakse.

Udruga Mi (Volonterski centar Split)

Sinjska 7
Split 21 000
Tel: 021 329139
Fax: 021 329131
<http://www.vcst.info>

Udruga za razvoj civilnog društva SMART

(Volonterski centar Rijeka – VolonteRI)
Blaža Polića 2/IV
Rijeka 51 000
Tel: 051 332 750
Fax: 051 320 792
<http://www.smart.hr>

Volonterski centar Zagreb

Ilica 29
Zagreb 10 000
Tel: 01 3013-058
Fax: 01 3013-736
Mob: 098 373615
<http://www.vcz.hr>

Volonterski centar Osijek

Lorenza Jagera 12
Osijek 31 000
Tel: 031 211 306
Fax: 031 200 457
Mob: 091 794 85 71
<http://www.osvolonteri.hr>

